

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

MÅNADSBLAD

FÖR

SOCIALA OCH LITERÄRA INTRESSEN

UTGIFVET AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

STOCKHOLM, 1886.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

DAGNY

MÅNADSBLAD

SOCIALA OCH LITERÄRA INTRESSEN

REDAKTÖREN

FREDERIKS-BREMERS-FÖRBUNDET

STOCKHOLM 1880

KONIGL. BOKTRYCKERIET

N. M. BOKTRYCKERIET

I h.

Inledningsord.

Aldra svenska qvinnor och män! Mottagen vänligt den helsing, som härmed bringas eder af Dagny. Ehuru okänd och opröfvad, kommer hon, uppfylld af den varmaste önskan att vara eder till gagn och glädje. Af egen kraft hade hon icke nått så långt. Hon är det samlade uttrycket af mångas förenade bemödanden. Utan fortgående kraftig samverkan med tänkande och arbetande qvinnor och män skall hon icke heller stort förstå. Af eder väntar hon sålunda stöd och medverkan så väl i inre som i yttre måtto. Först då vågar hon hoppas att blifva ett värdigt uttryck af Fredrika-Bremer-Förbundet och att med den rätta kraften och i den rätta andan kunna föra dess och de svenska qvinnornas talan.

Att Dagny, vid första inträdet på detta maktpåliggande och ansvarsfulla arbetsfält, fått till ledare en af dess äldsta odlare, en af de två, som först satte handen till plogen på detta fält, det mån I icke tycka illa vara. Det är denna ledares fasta hopp att snart få lemna plats för yngre och friskare krafter; men tills vidare har hennes ledning befunnits nödig, för att Dagny skulle våga upptaga den långt ifrån lätta uppgiften.

Hvad denna uppgift skall omfatta, säger eder anmälan. Här må blott tilläggas, att Dagny vill söka värna åt qvinnan och hennes verkningskrets allt det bästa af förgångna tidens arf; att hon vill vara henne behjelpig att förverkliga de reformer, som föregående decennier medfört samt bereda henne för de stora och gagnande uppgifter, som den nyaste tiden kan komma att förelägga henne.

Om sjelfhjelp och löneförhållanden.

Yrskandet på sjelfhjelp både som rätt och pligt har numera hos människovännen intagit den plats, som under första delen af vårt århundrade utfylles af det filantropiska svärmeriet, med allmosan såsom dess a och o. Att detta innebär ett stort framsteg, är ju sjelfklart. Men principen må vara aldrig så riktig, så möter den dock ofta svårigheter i tillämpningen. Så är ju försäkringsväsendet en af de yppersta former för sjelfhjelp, hvars fördelar Fredrika-Bremer-Förbundet redan börjat tillföra den bildade arbetande qvinnan genom grundandet af en *sjuk-kassa*. Men för att begagna sig af dessa fördelar fordras oundvikligen vissa betingelser, hvarförutan de, äfven för personer med den bästa vilja, blifva af noll och intet värde. Det fordras t. ex., *att den blifvande sjelfhjelparen uppfostrats till ett bestämdt inbringande arbete; att ett sådant arbete kan erhållas; slutligen att detta arbete tillerkännes den lön det är värdt.*

För den bildade, till mogen ålder komne mannen ligga dessa betingelser jemförelsevis så att säga färdiga, i och med den kostnadsfria undervisning han fått och den samhällsställning han vunnit. Annorlunda med qvinnan.

I sitt meddelande N:o 2, om behofvet af yrkes- och studie-stipendier för flickor, har Förbundet redan behandlat frågan om flickors uppfostran till sjelfförsörjning. Svårigheten äfven för kvinnor af pröfvad arbetsskicklighet att erhålla anställning skall Förbundets första årsberättelse komma att uppvisa. Här skola vi stanna vid *förhållandet mellan arbetet och arbetslönen samt dess inverkan på möjligheten af sjelfhjelp för bildade kvinnor*, särskildt för dem, som funnit anställning inom affärsverlden. Vi lemna här med nöje ordet åt en författare, hvilken genom personlig erfarenhet förvärfvat rättighet att tala i det viktiga ämnet.

Några tankar om qvinnans arbetslön.

Att vår tid allt mer börjat vakna till insigt af arbetets ära kan ej förnekas. Vår störste nutidsskald, länge så exklusivt aristokratisk, har blifvit folkets skald och i sånger af gripande allvar och varm medkänsla — måhända de skönaste, som klungit från hans lyra — räckt brodershanden åt arbetets söner och döttrar.

Och om det också ännu fins åtskilligt godt folk, som tror, att somliga äro födda att arbeta, andra att roa sig eller göra ingenting, och att dessa senare just därför hafva privilegium på att åtnjuta större aktning och anseende än de der, som »måste» arbeta, så börjar man likväl draga sig för att allt för högt uttala dylika fullblodsprinciper; man känner med sig, att de icke alls vilja stämma med det rop på likställighet, som ljuder verlden igenom.

Nej, det är sannerligen icke längre tillräckligt att vara sin faders son och hvad mer är — det skall icke dröja allt för länge, tills det icke heller är nog att vara sin faders dotter. Förr i tiden var det bara »fattiga flickor», hvilka jagades ut i verlden som skrämde små dufvor att föra en förbisedd, ofta blott halfbildad guvernants eller en trälände och missnöjd hushållsmamsells sorgliga tillvaro. Ja, äfven i familjer med små tillgångar och många döttrar svalt man hellre hemma för konvensansens skull, än man genom ärligt arbete sökte hjälpa sig sjelf till oberoende, allt under det den äkta mannen in spe likt en räddande engel hägrade i förgrunden.

Nu deremot börja äfven rika och ansedda familjers döttrar morna till sig från dådlösheten och yrka på att få göra sina kunskaper fruktbärande. Tidsmedvetandet fordrar kvinnornas frigörelse främst från deras egna fördomar och sjelfälagda bojor. Teoretiskt medger man också numera, att äfven de ha rätt till sjelfförsörjning, men i tillämpningen ser det ut, som vore denna rätt temligen tvifvelaktig. Visserligen har kvinnan fått inträde till en del områden för det praktiska arbetet, der mannen förr varit ensam herskande, men hon är likväl der ännu ej på långt när likställd med mannen. Eller bevisar ej endast den omständigheten, att man gifver henne tredje-, fjerde-, ja, ända till femtedelen af de löneförmåner, man tillmäter mannen för samma slags arbete och lika lång arbetstid, att man anser henne ha trängt sig in på en plats, som rätteligen icke tillhör henne och der hon således med tacksamhet får mottaga hvad som godhetsfullt bjudes? Och detta fastän man erkänner hennes kompetens, pligttrohet och ärlighet. Uttrycket: »Har man väl sett en kvinna rymma bort med kassan?» har ju nästan blifvit ett bevingadt ord.

Dertill kommer, att konkurrensen är i ständigt stigande. Allt flera, vi hafva redan antydtt det, varda de kvinnor, hvilka hvarken kunna eller vilja plöttra bort den bästa delen af sitt

lif på dessa lapprisaker, som lika litet kunna få namn af verkligt arbete som barnets sysslande med dockattiraljen. En mängd unga flickor med föräldrahem på platsen söka arbete, och det är deras fulla rätt. Men de nöja sig med hur liten aflöning som helst för detta arbete, och det är *icke* rätt. De borde betänka, huru de härigenom skada de många, hvilka hvarken ega penningar, hem eller anhöriga, utan *ensamt* äro hänvisade till sitt arbete för att ej svälta ihjäl. Principalerna begagna sig nemligen just af konkurrensen från de bemedlade arbeterskornas sida för att oupphörligt sänka lönerna, något som väl på rättslig grund kan försvaras, men som, sedt från moralens och humanitetens högre synpunkt, framställer sig helt annorlunda. Konkurrensen måste komma, men den bör inskränkas till sitt naturliga område, hvilket är arbetstillgången, och icke användas till att godtyckligt nedpressa arbetets värde.

Men, anmärker kanske någon, äro lönerna så små, så är väl också arbetet derefter — liten lön och litet arbete!

Ja, låtom oss undersöka, huru dermed förhåller sig.

Nio till tio timmars dagligt, ihållande arbete med $1\frac{1}{2}$, högst 2 timmars middagsrast samt under de tider affären är som lifligast öfverarbete långt fram på aftonen, ja, ända till kl. 11, 12 på natten och stundom till och med söndagsarbete utan extra arfvode, sådana äro de fordringar, som med få undantag ställas äfven på qvinliga affärsbiträden.

Och för ett sådant arbete betala de stora kontorscheferna i våra stora affärsstäder *högst 60 kr. per månad*. Undantagsvis gifves 70—75 kr., men detta i de allra flesta fall först efter flere års tjenst. För att blott taga ett exempel bland de många vilja vi nämna en ung qvinna, anställd vid ett af Göteborgs förnämsta och rikaste handelshus, hvilken, först efter fyra års högst ansträngande och med berömvärd flit och duglighet utfördt arbete, fick lönen förhöjd med 10 kr. per månad, från 60 till 70 kr. Men anbudet kan också sjunka ända ned till 15 kr. i månaden, hvilket vi nyligen hörde någon erbjudas såsom kassör vid en af hufvudstadens största och synbarligen mest vinstgifvande affärer.

Den aflöning, som de höga herrarne sålunda kasta till dessa sina lefvande maskiner, så långt ifrån att sätta dem i stånd att lägga af något för ålder och sjukdom, tillåter dem nätt och jemt hålla kropp och själ tillsamman. Här en liten beräkning: Ett torftigt rum vid en osund gård i någon af de aflägsnaste

stadsdelarne eller fattigaste kvarteren — en hasteligen förtärd middag på någon godtköpsrestaurant, der föreställningen om själföda kreatur m. m. måste med en rysning nedsväljas tillika med detta mer än tvifvelaktiga »bränsle på lifvets härd;» — litet torröda hemma till frukost och aftonmåltid för att spara tid och kassa. Hvad säger jag? Spara! Nej, för att göra det *möjligt* att lefva. Lägg så härtill bränsle, lyse, tvätt, lagning m. m. och hvad blir, äfven efter 60 kr. i månaden, öfver till kläder? Det vore kanske förmånligast för dessa stackars lastdjur, som tråla för födan, att paradisdrägten ännu vore på modet; som det nu är, skulle icke ens en Arkimedes' skarpsinnighet förslå till att räkna ut, huru de få resterande kronorna må kunna tänjas ut till anskaffande af nödig beklädnad. Och på en affärslokal höfves det dock att vara väl och ordentligt klädd; principalerna skulle vara föga belättna med motsatsen.

Vi vilja ej neka till, att äfven mången arbetsgifvares ställning är tryckt den dag, som är; men tillåt oss blott fråga, hvarför, om inskränkningar och besparingar måste företagas, de, såsom vanligen sker, just måste koncentreras på de qvinliga biträdena?

Och hvad skola vi väl säga om desse penningefurstar, som lefva i sina ståtliga palats, der den mest slösande och yppiga prakt öfverallt möter ögat, der kräsliga rätter, kostbara viner och utsökta toaletter höra till ordningen för dagen, der allt hvad lifvet eger af förlustelse, af njutning och behag skänkes i bräddfylla bägare? Jo, vi skola säga, eller om icke vi, så de, som efter oss komma, att denna ursinniga lyx delvis är stulen af de fattiga arbeterskornas lefvebröd, att detta öfverdåd är ett brott! . . . . .

Men låtom oss, om möjligt, tala med lugn om saken!

Vore det väl för mycket begärtdt, att den arbetande qvinnan erhöile en ringa andel af principalens öfverflöd, icke för att föra ett slösande lif, utan för att ega sin tillräckliga bergning? Huru rik skulle hon ej vara, huru skulle ej hennes bedröfliga tillvaro kunna omgestaltas, om hennes lön förhöjdes endast med den summa, som här strös ut blott för att tillfredsställa en stundens nyck eller af det lumpna begäret att öfverglänsa andra! Hon behöfver ju icke mycket: ett treffligt hem, kraftig närande föda, en fullgod klädedrägt och så en liten summa öfver till några böcker, en tidning, ett förädlande eller uppfriskande nöje, t. ex. en föreläsning, en konsert, en god dramatisk föreställning,

en utflykt en eller ett par gånger om året, — och hon skulle vara nöjd.

Vore det nu ej rättvist och billigt, om de arbetsgifvare, som neka sig sjelfva intet, sålunda sökte gifva något menskligt innehåll åt ett lif, som förtäres i deras arbete?

Men vi hafva ännu ej tänkt oss den arbetande annat än vid full helsa. Hvad skall hon göra, denna så illa affönade qvinna, när sjukdom träffar henne, en sjukdom, ofta grundlagd och utvecklad genom det öfveransträngande arbetet? Hvad skall hon taga sig till utan hem, utan tillgångar? Hvad blir henne öfrigt annat än den allmänna barmhertigheten — en friplats på lazarettet; och när hon skrifves ut derifrån som frisk, men kanske bruten för alltid, hvar skall hon hamna under sökandet efter en annan anställning?

Må dessa allvarsfrågor tränga fram och kraftigt klappa på deras hjertan och samveten, som ännu icke lärt besinna, att arbetet är lönen värdt?

Men kunna då de arbetande qvinnorna sjelfva icke göra *något* för att förbättra sin ställning?

Jo, helt visst. Under de förutsättningar, som redan äro nämnda, och till och med under nuvarande ogynsamma förhållanden kunna de sluta sig tillsamman och genom årliga penningeinsatser, om än så låga, söka verka för det gemensamma bästa.

Arbetskraften är vårt enda kapital. Om nu den hårda nödvändigheten tvingar oss till att så att säga lefva öfver våra tillgångar, må vi dock sjelfva göra allt hvad vi kunna för att uppehålla och förstärka kapitalet. Om ej, skola vi sannerligen snart vara bankrutt. Må derfor en dylik sjelfhjelpsörening, till afvärande af sjukdom och brist, icke längre te sig blott som en framtidssyn, utan *nu* varda till lefvande verklighet! Låtom oss hoppas det! Nej, låtom oss *vilja det*, arbetande qvinnor, antingen nu vårt lif förnötes i skolsalen eller affärslokalen! Vi behöfva hvarandra. En och en förblir hjälplös, men med samlad styrka skola vi åtminstone kunna närma oss målet.

Så låtom oss då fatta hvarandras händer till ett trofast, systerligt förbund i vår krafts dagar, på det vi ej förgäfves må famla efter stöd, när sjukdom och nöd falla på!

Syster.

Strödda tankar.

Tingenting är farligare än att lemna en otillfredsställd nyfikenhet att reda sig på egen hand.

Charles Kingsley.

Ehvad tvifvel eller ehvad doktrinär ateism I och edra vänner hyllen, så hän- gifven eder icke åt moralisk ateism. Förgäten icke den eviga godheten, hvad helst I för öfrigt mån kalla den. *Jag kallar den Gud.* Eller om I kommit ända derhän att förneka den eviga godheten, så förgäten och försummen ingen godhet, som I kunnen finna inom eder sjelfva, ingen redbar, manlig, kärleksfull, ädelmodig, fördragsam känsla. Hållen vid lif inom eder — för er egen skull om icke för Guds — känslan för allt som I veten vara godt, ädelt och skönt — jag menar icke konstskönt, utan sedligt skönt. Hållen I blott fast detta sedliga medvetande — känslan af godhetens skönhet och människans absoluta pligt att vara god, då skall allt till sist blifva som Gud vill.

Charles Kingsley. (Bref till en ateist).

Man och qvinna äro alldeles lika inför Gud, lika kallade att vara hans tjänare och lika väsendtliga för hans tjänst, hvar och en med sin egen natur och sin gåfva.

Fredrika Bremer.

Tron mig! Det finnes intet *socialt* botemedel, ty det finnes ingen *social fråga*. Det finnes en följd af frågor att lösa, af svårigheter att besegra, vexlande med folklynnet, klimatet, seden. Och dessa problem måste vi söka lösa ett och ett i sender, icke genom en enda formel. Det är genom arbete, studier, samman- slutning, som folken föras till oafhängighet. Det finnes icke, jag upprepar det, något universalmedel för samhället.

Léon Gambetta.

Qvinnan behöfver alls icke blifva främmande för sin naturliga sfer för att blifva delaktig af sina naturliga rättigheter såsom människa.

Carlos von Gazern.

Italienska ordspråk.

Född vacker är född gift.

Den, som förorättar dig, skall aldrig förlåta dig det.

Litet lån skaffar dig en vän, stort en fiende.

Vis man ändrar stundom åsigt, dåren aldrig.

Djefvulen frestar alla andra, men lättingen frestar djefvulen.

Den literära venstern.

Ett självporträtt.

Den literära venstern» är ett uttryck af mycket sväfvande halt. Dit räknas diktare af så ytterst olika skaplynne och värde som t. ex. den bistre och »den söde» — Ibsen och Bang — fru Edgren och Stella Cleve, förf:n till »Pengar» och förf:n till »Giftas». Hvad är då i sjelfva verket den literära venstern, frågar sig den läsande allmänheten.

Frågan har fått sitt första svar i de bref »vänner emellan», som stå i spetsen för hr G. af Geijerstams Revy 1885.* Säkert blir detta svar icke det sista, ty det är nog långt ifrån tillfredsställande. Men roande är det så mycket mera — roande på samma sätt som hr Josephsons Necken på »Opponenternas utställning», hvars »fragmentariska personlighet» alltid för oss hägrat bakom den bild af den literära venstern, som hr Bernhard Meijer i den nämnda Revyen gifvit oss till lifs. Brevet vilja nämligen gifva en förklaring öfver grundelementerna i en sann realist, en vensterliteratör såsom sig bör. Att förklaringsarne äro litet afbrutna och förekomma, likt Viger Spas flockar, »ströningjom», har, enligt brefskrifvarens upplysning, sin förklaring dels deruti, att han under nedskrifvandet af sina betraktelser varit upptagen af en mängd andra göromål, dels ock deruti, att han »för tillfället ej gjort anspråk på annat än ytlighet.»

Med denna naiva öppenhet har förf:n brutit udden af all kritik. Den som tecknar dessa rader vill också endast genom anförande af hans mest betonade satser låta dem kritisera sig sjelfva, på samma gång han ur dem till läsarens uppbyggelse utletar så att säga innehållet af en vensterliteratör i sin prydn.

Redan på de första bladen får man veta, att vensterliteratören ständigt lefver i en »moraliskt ruttan atmosfer», att han dagligen har för sina ögon olyckliga äktenskap och ekonomisk ruin, att han ständigt bevittnar egoismens segrar och möter humbug på alla sina vägar, samt att han mycket sällan kan välja ämnen för sina framställningar, utan nödgas gripa dem — ur luften (sid. 4). Hans uppgift är att ideligen upprepa: »kom

* 1885. *Revy i literära och sociala frågor*, under medverkan af flere författare, utgifven af Gustaf af Geijerstam. Sthlm, Z. Hæggström 1885. Pris: 3 kr.

och se hur uselt, ruttet och förvändt allting är», och det gör han också troget.

Likväl kan man, säger brefskrifvaren, skilja mellan tvenne grupper af vensterliteratörer: den ene fastnar i smutsen och lifsledan, den andra, och dit räknar sig förf:n, är full af lifslust och människokärlek midt i den moraliska ruttetheten. Visserligen ser den senare gruppen, likasom den förstnämnda, lögner och tvångsmedel i *allt* bestående: religion, moral, statsinrättningar m. m.; men han vet, att detta har sin grund deri, att »förhållandena», som en gång gjort sant till sant, rätt till rätt, o. s. v., förändrat sig ända derhän, att sant numera är lögn, rätt blifvit orätt, aldeles såsom i Salamanca svart blifvit hvitt — och han öfvervinner därför bitterheten. Ja, detta, att samhällslifvet genomsyrats af så många »konventionella lögner», är rent af ett glädjetecken för vensterliteratören, emedan just derur skall, på ett mystiskt sätt, i det »lögn blir lögn», en ljusare framtid uppgå.

Vensterskalden är för öfrigt icke alls någon undantagsvarelse; gudomlig inspiration kommer för honom aldrig i fråga; han är en arbetare som hvarje annan och har uppställt det allmännas gagn till sitt mål, väl vetande, att han sålunda bäst tjenar sig sjelf! Hans samvete är nämligen icke någon Guds röst inom honom, utan helt enkelt — en »termometer!» Det vill med andra ord säga en gradmätare på »huru långt samtids rättsmedvetande genomträngt honom sjelf» (sid. 13).

Vill man uppdraga skiljegränsen mellan höger och venster, måste man »se saken i stort», hvilket för vensterliteratören är detsamma som att »se mera på de stridiga meningarne än på de fragmentariska personligheterna» (sid. 10). Skilnaden ligger deruti, att medan den frisinnade högern äfven i sina mest reformifriga yttringar bibehåller sin tro på en viss befogenhet för det bestående, åtminstone såsom grund för ett fortgående, är för venstern *allt* bestående ohållbart. Det är icke nog med att »sänka strecket» för att få räknas till den »stora venstern»; man måste sänka *allt*. Striden gäller ingenting mer och ingenting mindre än religionens och hela den nuvarande samhällsbyggnadens vara eller icke vara (sid. 11).

Utgången är för vensterliteratören icke tvifvelaktig, och konsekvensen blir socialism. Ordet har en ful klang. Men hvad mer? Fru Edgren, säger författaren, har redan till hälften uttalat det, och då kan det icke dröja länge, innan »det unga Sverige» inskrifver det på sitt program. Då skola vi enligt

vensterliteratören se förverkligas vissa hittills förbisedda sanningar, hvilka förf:n uppräknar i ett sträck, med en fart, som påminner om forntidens katekesläxor. Han tror, — att i och med detsamma, — upplysningen stiger och ekonomien förbättras, de moraliska rättsbegreppen höjas, falheten aftager, sjelfständigheten växer och gudsbehovet afläggas såsom en försliten klädnad (sid. 17). Ytterst är det den religiösa auktoriteten, han vill åt, för att öfver allt i dess ställe insätta sin egen, d. v. s. sin kunskap om naturlagarne (sid. 13). Likväl erkänner brefskrifvaren med den älskvärda öppenhet, som utgör en af hans mest tilldragande egenheter, att han (sid. 13) sjelf icke ännu är nog venstervriden för att kunna förneka tillvaron af ett högsta väsende.

Kommer så vensterliteratörens uppfattning af fosterlandskärleken. Om också personligen ännu ej fullt frigjord från denna känsla, inser förf:n dock, att ej blott »fosterlandsfångan», utan ock sjelfva det upplyftande medvetandet af att tillhöra en viss nation »är en af de känslor, som börja gå ut». För honom hägrar den sublimes tanken, att måhända fosterlandskärleken tillhör det slags känslor, som äro berättigade endast på ett lägre stadium, men på ett högre böra försvinna såsom — egoistiska. Det bör, enligt honom, komma en tid, »då det anses sjelfviskt att i första rummet betrakta sig som *svensk*, i det andra som *europé*, då patriotismen får namn af lokalintresse». Och har man lyckligen uppnått denna ståndpunkt, då blir »*qvävandet af fosterlandskärleken ett — framsteg i kultur!*» — n. b. denna vensterkultur, som skall hafva till lösen idel *frihet, sanning* och *natur*. Den »*sanna*» realisten, ett uttryck, som förf:n begagnar, ehuru han förklarar det vara högst oegentligt, tror, att när folken organiskt slutit sig samman, krigshävarne afskaffats och kommunikationerna utjemnat alla nationella egendomligheter, också patriotismen skall visa sig vara en öfvervunnen ståndpunkt (sid. 19). I afvaktan på denna lyckliga tidpunkt tillåter förf:n sig emellertid att hålla fast vid fosterlandskärleken såsom ett högre uttryck af sjelf- eller slägtuppehållsedriften.

Inom det medborgerliga lifvet är vensterliteratören en anhängare af »händelsernas logik»; och med tillhjälp af denna behöfver han endast utbyta estetiken mot politiken, »fatta sig sjelf litet klarare», »konsolidera sig en liten smula», framför allt skaffa »en fana att samla sig omkring» (sid. 20, 21), och han är en makt också på det området.

Så långt »det unga Sverige», såvidt som det är möjligt att efter de ifrågavarande breven fatta och återgifva dess i sanning »fragmentariska personlighet.» Närmare må den studeras i originalbreven, ur hvilka här endast grunddragen utplockats. Vill läsaren lära känna »en typisk representant »för detta mycket omordade »unga Sverige», så hänvisar förf:n icke till Strindberg, hvilken han lyckligtvis uppsäger tro och lydnad, utan, djerft nog, till — fru Edgren. Hon återspeglar, tillägger han, hvad som rör sig i tiden, hvilket »naturligtvis icke hindrar, att hon kan hugga i sten, hon också.»

Hur långt brefskrifvaren sjelf hunnit i denna, den äldsta af de fria konsterna, kan man efter det anförda lätt gissa sig till. Att han med tiden skulle kunna gå ännu längre är deremot svårt att tro. För hans egen skull må man hoppas, att han här nått sitt kulmen, och att han öfvergifver stenhuggeriet, för hvilket han i grunden är mycket för god, och återvänder till sin första kärlek — *det föraktade fosterlandets historia.**

Den literära venstern tillhör det att bedöma, huruvida brefskrifvaren dokumenterat sig såsom partiets »enfant terrible» eller en dess äkta ättelägg.

Hilarion.

Efterskrift af Red:n.

Det sällsamma porträtt, som här i flygtiga konturer återgifvits, har af den värde Hilarion betraktats endast från dess så att säga glada sida. Men att det också har en allvarlig sådan, är oförnekligt. Red:n torde blifva i tillfälle att något belysa densamma, om hon framdeles kommer att kasta en blick på Revyens öfriga innehåll, hvartill flera framstående både qvinliga och manliga författare lemnat bidrag.

Här tillägga vi blott en allvarlig önskan, att våra begåfvade yngre författarinnor, huru nära de än må hafva trädt skilje-gränsen mellan den frisinnade högern och den radikala venstern, mellan social reform och socialism — och hvem vill väl neka, att just på den gränsen ligga stora uppgifter för tidens bästa och ädlaste män och qvinnor att samfäldt lösa! — dock icke måtte öfverskrida den för att egna sina rika, ansvarsfulla gifvor åt syften sådana som de, hvilka framgå af breven »vänner emellan».

* Hr Bernhard Meijer har bl. a. skrivit ett *svenskt-historiskt lexikon*, som härmed anbefalles till läsarens väl förtjenta uppmärksamhet.

Vid Nyåret.

Mycket vill jag nu så gerna glömma,
 Mylla ner i gamla årets graf,
 Mycket vill jag djupt i hjertat gömma
 Af det goda, som det ofta gaf.

Att i ögat steg ibland en dimma,
 Vill jag glömma, den var ej min vän;
 Bakom skyar klara stjernor glimma
 Ljust och godt i vinternatten än.

Att jag frös ibland, det vill jag glömma:
 Isen smälter nog och det blir vår,
 Blott i hjertat jag kan djupast gömma
 Hvarje varm och solig blick jag får.

Att jag ofta log, det vill jag minnas,
 Glädjen var min bästa vän ändå;
 Tårar öfvernog i verlden finnas,
 Derfor vill jag le, då jag kan få.

Och af ljusa minnen vill jag sömma
 Lätt ett kläde med min varma hand,
 Dermed skall jag väl försöka gömma
 Tårarne, som tränga fram ibland.

Och du nya år, som kommer stilla
 Smygande igenom natt och snö;
 Ingen ängslig undran vill jag spilla
 På de gåtor du skall kring dig strö.

Största gåtan kan jag dock ej tyda:
 Huru vintern byts i vår en gång,
 Fast jag ofta sett hur blommor pryda
 Fält och skog vid vårens fogelsång.

Kom, du nya år, kom tyst och sakta
 Smygande igenom natt och snö!
 Tron på vår, som kommer, skall jag akta,
 Den får ej i vinterfrosten dö.

Ejvor.

Praktisk välgörehet.

I.

Ett besök på Diakonissanstalten.

Längs åsen af de södra bergen ofvan Stadsgårdshamnen går vägen till Stora Ersta. Härligare läge och knaggligare stråt än Fjällgatans torde knapt någon annan europeisk storstad kunna uppvisa. Mellan plank och kojor, lutande representanter för det Stockholm, som bör gå, ser man glimtar af det Stockholm, som, engång skådadt, för alltid dröjer qvar i främlingens minne. En totalbild af den tjusande taflan får man dock först sedan man framkommit till Ersta gård och från dess öfre terass blickar ut öfver staden, hvilken, från denna punkt sedd, ter sig ännu mer målerisk än från det så beprisade Mosebacke.

Häruppe på höjden ligger nu, omgifven af äldre och nyare planteringar, en samling byggnader, hvar och en helgad åt sitt särskilda kärleksverk, alla bygda så att säga på religiös grund, resta och underhållna af den kristliga offervilligheten.

Det s. k. *stora huset* är moderhuset för den efter Fliedners vidtberömda system organiserade diakonissverksamheten. Det innehåller expeditionsoch arbetsrum, bostäder för föreståndare, husmoder och diakonissor, samt profsystrarna och deras ledarinna. Det innehåller äfven gästrum, företrädesvis upptagna af äldre eller sjukliga ensamma fruntimmer, hvilka, omhuldade af systrarnas vänliga blickar och vårdande händer, här finna ett hem.

Sjukhuset, med tvenne våningar höga, luftiga salar samt det af en syster skötta apoteket, står i förbindelse med det helt nyligen invigda *sjukhemmet* för obotliga, det senare inredt på det mest ändamålsenliga sätt. Halfva antalet sjukrum är här afsedt för endast en patient i hvarje. Då detta nedskrifves, äro de båda friplatserna redan upptagna. Fintoniga, oljemålade väggar, bonade golf, breda, glada korridorer med lefvande växter, rikedom på luft, ljus och värme, en egendomlig hemtrefnad i rummens möblering, allt bidrager till att det hela ej liknar ett vanligt sjukhus, utan snarare ett gästfritt hem på landet, smyckadt för att mottaga efterlängtade, kära vänner. För sjuka, som kunna vistas i det fria, finnes en veranda med vidsträckt utsigt öfver fjärden samt en bro, afsedd för promenad. I första våningen ligger det rymliga samlingsrummet; i den cementbelagda »sous-terrainen» äro ekonomirummen belägna.

Utom gårdens område, snedt öfver gatan, ligga *barnhemmet* och *hushållsskolan*. Af barnhemmets små skyddslingar bevista de äldre folkskolan, sedan anstaltens egen skola numera upphört. Midt emellan tvänne barnens sofrum har en syster sitt rum. Det ser fint och treffigt ut med de långa tvättborden och de dubbla raderna små hvita bäddar. Anordningarna äro desamma i hushållsskolan, der f. n. omkring ett

dussin unga flickor utbildas till tjenarinnor. Deras uppfostran är egnad att göra dem lika lämpliga för lands- som för stads-hushåll. I det stora arbetsrummet sågs en spinnrock och i väfstolen en påbörjad väf; ej blott mattor, utan äfven finare väfnader förfärdigas numera af lärjungarne. Dessutom åligger dem städning och uppspassning åt anstaltens inackorderade, detta naturligtvis under systrarnas noggranna uppsigt. Framför huset ligga tvänne mindre trädgårdar för barnens nöje och trefnad; en större trädgård, tillhörig anstalten, är utarrenderad.

Skyddshemmet, afsedt för på villovägar komma 12 à 15 års flickor, är beläget närmare stranden, nedom den terrass, som bildar den egentliga gården. Under systrarnas ständiga tillsyn sysselsätts här de unga med allehanda arbeten, täckstickning, sömnad m. m. De flesta beredas nu af anstaltens föreståndare till sin första nattvardsgång. För några år sedan mottogs här (*då »Magdalenahemmet»*) äfven fallna qvinnor; men, sedan man kommit till insigt af det mindre lämpliga i att uti ett räddningshem af detta slag sammanföra vuxna med minderåriga, beslöt man — helst sedan redan på andra håll intresset väckts för dessa samhällets sorgebarn — att inskränka hemmets verksamhet och, i stället för att upprätta, endast söka bevara från fall.

På gårdens högsta punkt reser sig *kapellet*, en kär andaktsort för skaror af fromma trossyskon, så väl som för anstaltens innevånare, hvilka dagligen der göra sin aftonbön. I dess närhet ses ett mindre grafkapell, uppfördt för några år sedan.

Sjukvård och *barnauppfost*ran, dessa båda uppgifter, hvilka mer än andra kräfva en hög grad af sjelfförsakelse, en oupphörlig verksamhet, angripa ofta i förtid systrarnas krafter: snart nog kommer den tid, då de, som så länge vårdat andra, sjelfva behöfva hvila och vård. Då väntar dem en fristad i *ålderdomshemmet*. Här ha systrarna hvar sitt rum, med undantag af dem, som på grund af sjuklighet äro mer beroende af andras hjälp. Ett större gemensamt samlingsrum lemnar dem tillfälle att med hvarandra utbyta ett sträfsamt lifs erfarenheter, i all ödmjukhet, ty — som det ock står ristadt öfver ingången — *»det är de gamlas ära att de frukta Gud»*.

Diakonissanstalten sysselsätter omkring 10 systrar med sjukvård inom eget sjukhus, 32 systrar på sjukhus utom anstalten, hvarjemte för lidet är privat sjukvård lemnats i 28 hem. Sjukvårdselever mottagas äfven.

* * *

Att i största möjliga korthet gifva några drag, belysande arten och omfånget af diakonissornas verksamhet inom deras eget område, är ändamålet med dessa rader, ej att skildra det tysta, välsignelserika inflytande de utöfva inom vår stad och hela vårt land: huru de vårda dem, som lida, trösta dem, som sörja, bedja med dem, som förtvifla, huru hela deras lif är en gudstjenst. Det hvilat också öfver Ersta en helgdagsstämming. Det alvar, som råder deruppe, det uttryck af dämpad lycka, som förklarar så många ansigten, det innerliga i systrarnas umgänge sinsemellan och det kärleksfulla i deras sätt mot alla, detta tillika med stillheten och omgifningens hänförande skönhet låter den besökande känna liksom en fläkt »af den frid, som öfvergår allt förstånd».

Bref från Kristiania

till Fredrika-Bremer-Förbundet.

Qvinnosaksföreningen höll bankchefen Berner den 29 Oktober föredrag öfver »*betalningen för qvinnors arbete*». Föredraget kommer att tryckas i »Nyt Tidskrift» och derefter göras till föremål för diskussion inom föreningen. Eder korrespondent hade ej lyckan vara tillstädes vid föredraget.

Den 27 November höll fröken Gina Krog föredrag öfver *qvinnans rösträtt*. Föredraget trycktes genast och gjordes några dagar derefter till föremål för diskussion i föreningen.

Föredraget var varmt, klart och kraftfullt. Saken är teoretiskt så godt som utdebatterad, något nytt kunde man ju således ej vänta att få höra; dock gjorde fröken Krogs föredrag intrycket af att vara »sjelftänkt» och »sjelfkändt». Jag vill anföra ett par ställen:

»Hvad vi lifligast måste hålla vid makt i vårt medvetande är *qvinnorna som mänskliga individer*, och deras rätt till fri personlig utveckling. Men, ju mera jag har tänkt öfver dessa saker, desto bättre inser jag, att hvarit kön för sig allena representerar en andlig ensidighet, och ju mera jag har lyssnat efter och trott mig förnimma af sammanhanget och de stora pulsslagen i lifvet, desto mera har jag stärkts i den tron, att hvad tiden längtar efter, det är *qvinnorna: människorna med de moderliga hjertana*. Moderligheten, verkande fritt, stort och andligt, enligt sin lifgifvande, närande karaktär, det är hvad samfunnen behöfva».

— — — »Och i förbund med qvinnornas ande är allt det, som är nytt och som spirar upp i tiden: den begynnande ansvarskänslan gent emot det kommande slägtet, det glödande hatet till krigisk äfventyrspolitik, längtan efter fred, efter högre moral, ja den altruistiska känslans hela uppvaknande», o. s. v. — — — »Om kvinnan är andligen olik mannen, så är det ett skäl till för att gifva henne politiska rättigheter. Äro alla de, som hafva inflytande på de ting, som beröra hennes intressen, olika henne, då har man skäl att frukta, att hennes intressen ej blifva ordentligt bevakade. — Det mesta, som afhandlas i landets lagstiftande församlingar, angår qvinnorna lika mycket som männen. Och ju mera man blifver färdig med de fundamentala politiska spörsmålen och saker af mera social art träda i förgrunden, desto mera kommer afgörelsen att gripa in i de enskilda qvinnornas öde, de särskilda hemmens lycka.» . . . .

Fröken Krog uttalade som det mål, hvartill man måste sträfva, det »att könet icke längre skall anses som ett hinder för förvärfvandet af politiska rättigheter». I motsats till dem, som trodde, att det stället i grundlagen, som säger: »röstberättigade äro alla norska medborgare», äfven kunde afse qvinnor, trodde hon, att en sådan uppfattning vore ordrytteri och att diskussionen på mötet borde gälla icke *sättet*, utan *tiden* för framställandet af förslaget till en grundlagsförändring.

På det några dagar senare hållna diskussionsmötet blef det likväl *sättet att gå till väga*, som sattes under debatt. Sedan fröken Nielsen varmt och anslående hade uttalat sin anslutning till fröken Krogs hela föredrag, fick bankchefen Berner ordet. — *Ehuru icke benägen för den qvinliga rösträttens införande ännu** — påyrkade han

* Dagny kursiverar dessa ord, emedan de uttrycka hennes egen åsigt i frågan.

det förfaringssättet, att man icke skulle befatta sig med grundlagsförändringar, utan att de kvinnor, som ansågo sig vara röstberättigade, skulle begära att blifva införda i röstlängden och låta saken komma till stortingets kännedom.

Denna herr Berners åsigt väckte mycket motstånd; men han fasthöll lugnt, och utan att låta inverka på sig af personligheter, den åskådningen, som ju också praktiskt erkännes i den engelska konstitutionen, att grundlagen bör uppfattas mera rymligt, att dess ordalydelse icke bör för mycket ändras, men att man bör låta den, der uttrycken tillåta det, växa med tidsförhållandena. Det vore orimligt att tillskrifva fäderna på Eidsvold en sådan brutalitet som att de med föresats skulle ha velat utestänga en stor del af de röstberättigade medborgarne, blott för det att de voro kvinnor. Man hade också redan, som äfven fröken Krog hade påvisat, de första åren efter grundlagens tillkomst föreslagit att vidtaga mått och steg för uttryckets förändring, så att kvinnorna *icke* skulle få tillträde; det hade man icke behöft, om de icke enligt grundlagen hade denna rättighet.

Fröken Krog syntes börja i någon mån luta åt Berners uppfattning, eller åtminstone icke längre finna den *så* förkastlig som förut. Olika talarinnor diskuterade med värme de olika uppfattningarne, och slutligen antogs *mot* fem, sex röster (hvaribland eder korrespondents) följande resolution: »*Församlingen uttalar som sin önskan, att för det 1886 sammanträdande stortinget måtte framläggas förslag om rösträtt för kvinnor.*»

Debatten var mycket liflig. Det var intressant att se damernas framsteg sedan sista diskussionsmötet. Då leddes förhandlingarne och inleddes diskussionen af män, damerna kommo först med längre fram på aftonen, ehuru de då redde sig förträffligt; denna gång leddes förhandlingarne af fru statsrådinnan Stang, nu mera ordförande i föreningen. Fru Nielsen började diskussionen, och flera damer än herrar deltog i debatten.

Af andra tecken till sakens framgång kan nämnas, att fröken Gina Krog och ett par andra damer hafva stiftat en förening, afsedd att gifva »fri undervisning åt kvinnor». Så många kvinnor hafva anmält sig för att få undervisning, att damerna nödgats låta utgå ett upprop efter flera lärarekrafter. Fru Rosings inkallande i skolkomitén känner ni redan.

Fröken Clara Tschudi har utgifvit en bok om »Qvinnofrågan, dess utveckling och nuvarande ståndpunkt», som ser ut att vara väl skrifven och utgöra ett viktigt inlägg i frågan. Huru långt Sverige står före oss i energiskt arbete för kvinnans utveckling, deraf få vi genom kapitlet om Sverige ett förödmjukande, men också till efterföljd eggande intryck.

En student-historia för föräldrar,

bedömd af ung och gammal.

För ett lugnt framåtskridande utan blodiga slitningar och oläkliga söndringar, inom familjen så väl som inom samhället, är ingenting viktigare än förtroende och godt förstånd mellan gamla och unga. Låt vara, att i många punkter öfverensstämmelse ännu icke kan vinnas, så kan man åtminstone öppet och förtroendefullt språka om sina skiljaktiga meningar och derunder »lärande lära». Att sålunda, på punkter der det är möjligt, slå bro mellan den nya tiden och den gamla, sökande förmedla, försona och samla det bästa hos båda, särskildt på området för kvinnans verksamhet och inflytande, skall vara en af Dagnys uppgifter.

Början gör hon här genom att från båda sidor belysa en ny bok, hvilken hittills, inom olika kretsar, varit föremål för lika ensidigt klander som försvar. De ungas uppfattning har fått till målsman en af deras på kritikens område finaste och renaste pennor, Ola Hansson; de äldres skall uttålas af Esselde. Ordet lemnas först åt den unga.

I.

Erik Grane. Upsalaroman af *Gustaf af Geijerstam*. Stockholm. Wilhelm Bille.

För att kunna vara rättvis vid bedömandet af denna bok, måste man se densamma från tvenne synpunkter, först från den ena, sedan från den andra, samt icke förblanda dem, utan hålla dem strängt skilda från hvarandra. Detta är visserligen något, som gäller om de flesta nyare skönliterära arbeten, men om hr Geijerstams senaste bok gäller det särskildt. Det vida öfvervägande antalet af den unga svenska novellistikens alster rymmer tvenne element: gisslande af samfundsliten och framställning af menniskolif. Ju mera dessa sammansmält och ju mera det förra uppgått i det senare, dess större är arbetet som konstverk. Och i samma mån som dessa element särskilja sig ut ifrån hvarandra, dess mindre eger verket af konstnärlig helgutenhet. Af detta senare slag är hr Geijerstams upsalaroman. Den har en estetisk sida och en kulturhistorisk-didaktisk. Den förra är relativt svag, den senare af betydande art.

»Erik Grane» står, konstnärligt taget, icke på höjdpunkten af hvad förf. skrifvit. Den når icke ens tillnärmelsevis upp mot en sådan novell som »Förbrytare», detta konstverk, som är hugget ut ur det

levande lifvet likt en slipad granitpelare af en enda sten. Det fins intet af den moderna romanens komposition, enligt hvilken handlingen skall utveckla sig så lugnt och organiskt som växten ur sitt frö och kapiteln växa fram och breda ut sig som blad och blomma. De särskilda afdelningarna äro fristående, sammanhangslösa, ligga slängda kring på måfå i stället för att foga sig samman till ett arkitektoniskt helt. Stilen har ofta tidningsreferatets färglöshet och stelhet. Hufvudpersonen, Erik Grane, har icke riktigt lyckats för förf. Vi få ingen konkret, yttre bild af honom, och det myckna materialet har förf. icke kunnat behandla, sofra och forma så, att vi skönja beskaffenheten och utvecklingen af ett individuellt sjäslif. Det allmänna tidskynnet är nog förträffligt återgifvet, men det har icke nyanserats. Det ligger öfver Erik Granes lif som det hvita solljuset. Detta har icke brutit sig mot någon prisma i personlighetens särskilda färgnyans. Det är ett och samma enförmiga hvita solljus.

Som helhet är romanen konstnärligt ofullgånge, men den har partier af lifvets egen mäktiga sanning och skönhet, så fina och varma, så vemodiga och bittra som ens egna minnen. Det fins ställen i denna bok, som för oss unge äro så heliga som vårt eget lönligeaste känslolif och som återdallra i vår själ så ymnigt och djupt som vår egen ungdoms svårmodiga melodier. Vi trycka handen på denna Schultz och se honom in i hans varma ögon och ädla ansigtsdrag, som om det vore en gammal kär vän, som sutte vid vår sida, och vi minnas med vemod, när vi sista gången hörde hans goda ord och hans blida stämma. Det var för honom vi yppade oss, när hjertat var för fullt, vare sig af sorg eller lycka.

»Erik Grane» eger djupare innehåll än något af hr Geijerstams föregående arbeten samt är mera skriven ut ur hans eget sjäslif. Denna roman är »ett stycke af den nu levande ungdomens historia», en skildring af den unga generationens barndom och ungdom. Skildringen är, såsom nämndt, hållen i temligen allmänna drag. Af de tvenne faktorer, som bestämmande inverka på en människas utbildning: de individuella, nedärfda dispositionerna och de yttre, omgivande samfundsförhållandena, betonas de senare afgjordt starkast. »Erik Grane» har därför framför allt blifvit en bok om den nutida ungdomens uppfostran. Det är en allvarlig framställning af allvarliga ämnen och kan fordra att läsas med allvar. Dess innehåll eger en sådan vikt och är framställt med sådan värme och renhet, att det väl förtjenar att tagas i öfvervägande af hvarje moder, som har barn att uppfostra och innerligt känner hela vidden af sitt ansvar. Ty om någon med hela den ärliga öfvertygelsens glöd och hela den frimodiga öppenhetens skärpa, i en skildring, hvari den egna erfarenheten ljunder som en sorgens och smärtsam klagan, säger, att nutidsungdomens bittra ve och skämmande lyten äro naturliga och oundvikliga konsekvenser af de gängse uppfostringsgrundsatserna, — då är det, synes mig, större och vackrare att taga denna sak upp och fördomsfritt undersöka den och våga se förhållandena rakt in i ögonen, än att slå det hela bort i skämt eller af en obefogad förtrytelse vända sig undan, eller i sjelfkär öfverlägsenhet låtsas om ingenting.

Det är ömtåliga saker, som hr Geijerstam vidrör, de ömtåligaste af alla.

Först och främst har han varit nog modig att upptaga till behandling de företeelser, som stå i sammanhang med ynglingens utveckling till man. Enligt författarens framställning har en i all sin välmening förvärd uppfostringsmetod inverkat menligt på denna sida af Erik Granes ungdomslif. Föräldrarne tillämpa förtegenhetsmetoden i fråga om alla dessa ömtåliga förhållanden, som gossen anar i sina med den fysiska utvecklingsprocessen sammanhörande fantasier, hvilka väckts och närts af åtskilligt, som han sett och hört i det dagliga lifvet eller läst i böcker. Hans nyfikenhet blir på ett rått, osundt sätt mättad af alla de saker, som man berättar nere i vedboden eller stallet. Förf. anser, att i allt, som rör barnets utveckling som könsvarelse, ett mera öppet och mera innerligt förhållande bör råda mellan detsamma och föräldrarne. En allvarlig och kysk utredning å de senares sida skulle på ett naturligt sätt tillfredsställa det förnas gryende förvetenhet, medan förtegenheten endast bidrager till att drifva denna öfver i en osund, kittlande nyfikenhet, hvilken sedan skaffar sig näring i smyg. Och om denna senare olycka skett, och om den i löndom och genom en osund näring brådmognade sinliga driften framträder i onaturliga ytringar, bör en fader icke, som Per Grane, vid gossens upprigtiga bekännelse inskränka sig till att svara: »du också, stackars gosse!» och dermed anse sig ha uppfyllt sin pligt. Och om en ung man, liksom Schultz, går och bär på en hemlighet af ett eller annat slag, som tynger och tär, »borde ingen så som en moder kunna hjälpa till att bära ett dylikt lidande». Genom att framhålla de skadliga verkningarna af en bristande förtrolighet mellan föräldrar och barn blir »Erik Grane» en maning till större öppenhet och innerlighet i hemmen.

Detta är *en* sida af Erik Granes ställning till familjen. Den andra är skiljaktigheten i religiösa frågor. Detta är något, som i vår brytningstid naturligtvis måste tagas med i en allsidig skildring af en ung mans historia. Här i ligger det tvistefrö, som verkar så mycken bitterhet och så många lidanden i så många hem. Sonen kommer hem utan sin barndoms tro, hvilken han mist ute i världen; och detta: att han icke längre tror som far och mor, är nog för att resa en konstlad skiljemur. Man fördömer en människa, *derför att* hon hyser åsigter, som afvika från ens egna och *fastän* hon tillkämpat sig dem i ärlig strid och i andlig svett och möda samt står inne för dem med sin karaktär. Ja man låter sonens världsåskådning inverka förändrande på själfva moderskänslan, och framkallar så alla dessa slitningar, som förbittra familjelifvet rundt om i landet.

Dessa äro de tvenne hufvudsynpunkter, från hvilka hr Geijerstam skildrar Erik Granes ställning gent emot familjen och den rol, som denna spelar i hans ungdomshistoria. Bland de yttre samhällsförhållanden, som utöfva inflytande på hans utveckling, är särskildt universitetslifvet föremål för skarpa angrepp, emedan det i sin nuvarande gestaltning bortfuskar personligheten, närer karaktärslösheten och förstör allt som är *ungt* hos människan. Jag kan härvid endast säga, att jag utan betänkande underskrifver hvartenda ord, och att, det enligt

min öfvertygelse skulle vara godt, om allmänheten ville korrigerera sin något skefva, mera ljusa, men mindre sanna, uppfattning af studentlifvet genom att läsa »Erik Grane».

Men framför allt vill jag betona: »Erik Grane» är en bok, som mödrarna borde läsa. Ty den är en varm och frimodig vädjan till dem att mera innerligt lefva sig in i sitt ansvarsfulla kall, såsom de, hvilka skola skapa framtiden genom att uppfostra det kommande slägtet.

Ola Hansson.

2.

Man kan af allt hjerta instämma i Ola Hanssons hufvudomdöme om Erik Granes historia och likväl på det kraftigaste protestera mot vissa delar deraf. Det är hvad vi här vilja göra.

Vår första protest gäller bokens benämning. Det hade varit mera öfverensstämmande med innehållets, ofta öfver alla tillbörlighetens och finkänslighetens gränser gående ärlighet, om titeln också varit ärlig och angifvit boken för hvad den är: *ett stycke af studentlifvets historia*, afsedt att läsas och behjertas af föräldrar och andra mogna tänkande menniskor — icke en »roman» för den okritiska och oerfarna ungdomen. Som den nu befinnes har boken gått under falsk flagg och derigenom dels blifvit missförstådd och verkat, mot förf:ns afsigt, skadligt, dels förbisetts af dem, för hvilka den närmast varit afsedd. Oss veterligt hafva t. ex. få läsare och ingen granskare förr än här Ola Hansson fattat boken ur dess hufvudsynpunkt, den af föräldrarnes pligt att med ömt förtroende komma sina söner till hjälp i den svåra öfvergången från ynglingatiden till mannaåldern. Hvad härom säges, särskildt sid. 103—113, hör till de märkligaste uttalanden i den nutida uppfostringsfrågan och borde icke lemnas oläst af någon fader eller moder. Vi nämna med flit fadern, ty att, såsom Ola Hansson, lägga den svåra uppgiften endast på modern, vore i vår tanke både obilligt och farligt. Det skulle förutsätta, att fadern allt fortfarande — såsom nu tyvärr oftast är fallet — förblefve ovärdiga att hjälpa sina söner i nämnda hänseende, att de aldrig skulle finna något annat svar på gossens skygga förtroende än det, som gafs Erik Grane: »Också du, stackars pojke!» Men i så fall skulle äfven den ömmaste, pligttrognaste mor föga förmå.

Här om någonsin hafva de nutida arfsteorierna ett ödesdigert ord att säga. I en enda replik i det anförda samtalet, sid. 103—113, röjer förf:n, att han har medvetande deraf, i det han låter Granes vän antyda huru »genom en stor, långsamt gående sedlighetssträfvän» mannen skulle kunna nå upp till likställighet med qvinnan i sedligt afseende; men denna tanke motsäges blott alltför ofta sedan, och när man lägger bort boken, har läsaren kanske glömt den lika fullständigt som, enligt hvad vi framdeles skola visa, förf:n sjelf synes hafva gjort.

Varningen till mödrar att icke låta skiljsmessa i trossaker verka skiljsmessa i kärlek hör äfven till bokens tänkvärda sidor. Men å andra sidan frågar sig läsaren: hvori har Erik Granes troskamp bestått

och på hvad sätt visar han sig »stå inne för sin nya lifsåskådning med sin karaktär»? Läsaren får se mycket litet af den förra och nästan ingenting alls af den senare.

Hans förhållande till studentlifvet kunna vi här ej följa; vi påpeka blott såsom oädelte förf:nns sätt att i berättelsen införa verkliga nu lefvande personer under vanställande förklädning, samt erinra om huru hans fullkomliga frånvaro af tolerans gent emot andras åsichter gifver mycket litet hopp om att tonen och andan i studentlifvet skulle vinna något på, om det s. k. frisinna partiet en gång komme till makten.

För öfrigt är det oförnekligt, att förf:n, omedvetet så väl som medvetet, gifvit ett ytterst sorgligt begrepp om studentlifvet. Läser man hans bok i bredd med en äldre skildring af Upsalalifvet: »En man öfver bord», och lägger man härtill vissa bedröfliga händelser för dagen, så gripes man af ångest, och kan ej värja sig för den påträngande öfvertygelsen, att »there is something rotten!»

Men å andra sidan veta vi lyckligtvis, att ej *hela* det samfund, som fordorm hedrats med namnet »den eviga ungdomen», anstuckits af branden, att vid sidan af de urartade och förskämda elementen går en djup, mäktig ström af allvarligt arbete, ädel sträfvan och ungdomsfrisk hänförelse för lifvets högre mål. Vi veta ock, att bakom de feqa halfidioter, som Erik Grane ställer som representanter för den kristliga studenten, står mången ädel yngling med brinnande gudsfuktan och sjelfständigt åskådningssätt. Vi veta slutligen, att bland ungdomens lärare finnas ädla, frisinna män, hvilka icke ens inför studentlifvets sorgligaste företeelser kunna förmås att uppgifva sin tro på ungdomen och dess förmåga af sjelfupprättelse.

Hvarför har då Erik Grane ej haft öga för dessa sidor af Upsalalifvet?

»*Vi äro icke normala*», låter förf:n Granes vän säga, och det är kanske bokens sannaste ord, på samma gång som det ger svaret på vår fråga.

Men hvar söker förf:n bot för denna brist? Jo, han låter sin hjälte plötsligt öfvergifva Upsala för att rädda sin personlighet, hvilken senare han lika plötsligt återfinner på ett brukskontor i landsorten och ytterligare försäkrar genom frieri och förlofning med en ung flicka i grannskapet.

Efter den första kärleksförklaringen vill Erik Grane bekänna för den han älskar sina förvillelser i sedligt afseende, men hon slår bort de allvarliga orden med en skämtsam förklaring, att alla karlar äro likadana och att hon icke ämnar vara svartsjuk på det förflutna, utan älskar honom sådan han är.

Lägger man härtill brevet, hvori den unga frun uttrycker sin sympati för Strindbergs »Giftas», så frågar man sig om Erik Granes giftermål verkligen i någon väsentlig mån skiljer sig från hans föregående lösliga förbindelser, om hans hustru skall kunna fylla krafvet på en äkta moderskärlek ens tillnärmelsevis så väl som hans egen fromma moder, eller om han sjelf har en renare natur att ge sina barn i arf, än den han en gång ärft?

Svaret kan icke blifva annat än nekande. Antingen har förf:n icke förmått eller har han icke velat, ens antydningssvis, föra igenom det etiska problemet i sin bok. Men dermed förfaller också en stor del af dess värde. Alltifrån den vidriga och onödiga skildringen af Stockholmsbesöket och de yttranden, som senare fällas om tvånget af ett osedligt lif,* har förf:n förverkat den rättänkande och fördomsfria läsarens sympatier.

Slutintycket af Erik Grane blir, att den första delen deraf är märklig och behjertansvärd, men dock ej förslår att försona oss med den senare, knappast till att förmå oss förlåta författaren, att han så illa skadat sin egen sak.

Esselde.

Till

Finlands första qvinliga filosofie kandidat

Emma Åström

af

Z. Topelius.

Nu skorrar mången röst i Evas öra.
 En ropar ormaspråket: mästra Gud!
 En annan säger: se, men inte röra!
 En tredje hvisskar: lef för att stå brud!
 Mod, Evas döttrar! Glömmen hvad de skria,
 Mod, sanningen skall göra eder fria!

Plats för det tysta, sjelfförgätna, trogna,
 Ödmjuka arbetet i tankens värld!
 Plats för de tusen frön, som aldrig mogna,
 De gnistor, som förgås i lifvets hård!
 Plats för hvar ande, som mot ljuset svingar
 Med örnafjädrar eller dufvovingar!

Du hemmets hulda, ljufva vårdarinna,
 Är all din värld vid stugans tröskel slut?
 Är du rebell emot ditt öde, qvinna,
 För att du stundom längtar blicka ut?
 Är det ett brott, som Gud ej än förgätit,
 Att kunskapens förbjudna frukt du ätit?

* I afseende härpå se professor Seved Ribbings kraftiga uttalande mot Strindbergs »Giftas», Ny svensk Tidskrift 1885 n:r 2 och Tidskrift för Hemmet 1884 n:r 6.

Du sträng, der lifvets suckar återljuda,
 Du barn, der hvarje känsla rotas stark,
 Skall blott ditt hjerta fagra blommor bjuda
 Och skall din tanke vara ödemark?
 Hvad är en blomstergård förutan dager?
 Grön är din myrten. Hvarför ej din lager?

Nej, knota icke! Bär din lefnads lotter,
 Var öm mot allt, hvad kärt i hemmet bor,
 Men mins, att tanken är din äldsta dotter
 Och sanningen din gamla fostermor!
 Ett litet sömnlöst barn är menskoanden;
 Uppamma honom allt från lindebanden!

Och binda dig ej hemmets främsta pligter,
 Så vårda troget detta kungabarn;
 Så väg ditt lefnadsmål med tyngre vigter,
 Än broderiets lätta seförgarn;
 Gif Gud ditt hjerta, tjena glad din like,
 Och väx i sanningen, väx för Guds rike!

Du tysta, tåliga arbetarinna,
 Ödmjuka, trogna, anspråkslösa vän,
 Vi helsa dig som lagerns första qvinna,
 Vi helsa dig som qvinna utan den,
 Så rik på vetande, som frukt skall bära,
 Men fattig, fattig på all skrytsam ära.

Hur många dina systrar gingo vägen
 Till samma mål, men funno porten stängd
 Och funno fördomen som dörrvakt trägen
 Och dumheten som skylt på låset hängd
 Och vände sorgsna till sin söm tillbaka
 Att drömma, törsta, lida och försaka!

Du blef den första, andra skola följa,
 Nu, nu gick Cesar öfver Rubicon.
 Ditt blyga spår skall ingen mer bortskölja
 Från branta stigen upp till Helicon.
 Mod, kätterskor mot gammal häfd i staten!
 Högt lefve, lefve första kandidaten!

Helsovårds-literatur.

R. v. *Kraft-Ebing*, **Om friska och sjuka nerver**, öfversättning af O. H. Dumrath. Pris 1: 50.

Förf., som är professor i psykiatri vid universitetet i Graz och en af de erfarnaste läkare och mest erkända författare på nervpathologiens och sinnessjukdomarnes område, har i ofvannämnda läsvärda skrift karakteriserat vår tidsålder såsom företrädesvis »nervös», påpekat orsakerna härtill och botemedlen härför och har med ett ord genom skriften i sin mån velat »bidraga till att bevara nervernas helse, denna källa till mänsklig lycka och handlingskraft hos dem, som befinna sig i hennes fulla besittning och att åter förskaffa denna helse åt dem, för hvilka hon under lifvets mödor och bekymmer gått förlorad».

Det är således en bok för alla, då hvar och en måste befinna sig i någon af dessa kategorier. Då numera icke blott läkarne, utan äfven den stora allmänheten börjat inse, icke blott att i allmänhet en sund själ utvecklas bäst i en sund kropp, utan äfven särskildt att själens helse är närmast beroende af helsotillståndet hos dess materiella organ, hjernan och nervsystemet, så måste hvar och en, som intresserar sig för ett sundt och normalt sjäslif, egna den största uppmärksamhet åt värden af de för all själsverksamhet nödiga verktygen, de konstriktaste, finaste och ömtåligaste, som af Gud blifvit skapade, människans hjerna, ryggmärg och nerver. För dem, som på ett bekvämt sätt vilja sätta sig in i hithörande viktiga frågor anbefalla vi ofvannämnda enkla, lättfattliga arbete. För att ytterligare locka läsaren vilja vi här framdraga en och annan hufvudsanning ur detsamma.

Förf. påpekar, att den moderna kulturmänniskan i allmänhet icke är så lugn, lycklig och belåten, som man skulle vänta, då man tar i betraktande de många hjälpmedel till ett lyckligt lif, som den moderna civilisationen frambringat. Tvertom synas den moderna civilisationens människor, i synnerhet i de stora städerna, bleka, missnöjda, upphetsade, oroliga, och att de flesta känna sig olyckliga, synes framgå bland annat deraf, att en Schopenhauers och en Hartmanns tröstlösa filosofiska verldsåskådning funnit så mångfaldigt erkännande. Den mask, som gnager på kulturlifvets frukt och förgiftar otaliga människors lefnadsglädje och lefnadskraft, är den så kallade *nervositeten*, ett vanligt, sväfvande, populärt uttryck för svaghet och retlighet hos nervsystemet, ända till bestämdt utpreglad nervsjukdom. På detta nervernas sjukliga reaktionssätt grundar sig till stor del detta drag af verldsmärta och pessimism, som genomgår djupa lager i vårt moderna samhälle och bland andra oroande symptom eger en slags statistisk måttstock i det ständigt tilltagande antalet af själfmord och sinnessjukdomar.

Förf. visar, att sociala, politiska och kyrkliga förhållanden ingentids på vår jord äro tillfredsställande, utan öfver allt gifva anledning

till slitningar, oro, bekymmer och fruktan, att den högt drifna civilisationen skapat en mängd nya behof, för hvilkas tillfredsställande individens arbets- och förvärfsförmåga måste oroligt uppdrivas till det yttersta; med ett ord, nervsystemet anstränges i våra dagar öfver höfvan genom *kampen för tillvaron*. Men nervernas öfverretning i striden för en förkonstlad, förfinad tillvaro skapar behofvet af allt jemt pikantare och dyrbarare njutningar, och för att möjliggöra dessas tillfredsställande måste nervsystemet göra mera arbete o. s. v. i en förderflig cirkel.

Efter några vidare betraktelser öfver vår tids nervositet framställer förf. i 1:a kapitlet om »nervkapital och nervarbete» de fysiologiska villkoren för nervsystemets sunda och normala verksamhet; i 2:a kapitlet: »orsakerna till nervsjukdomarne»; i 3:e kapitlet: »medlen för bevarandet af nervernas helsa»; i 4:e kapitlet: »nervsjukdomarnes former»; och i 5:e kapitlet: »allmänna grunder för nervsjukes behandling».

Vi vilja icke gå läsaren i förväg genom något utdrag ur de särskilda kapitlens viktiga innehåll, utan bedja blott, att — för att ännu en gång framhålla ämnets stora betydelse — få underskrifva den sats, hvarmed förf. börjar det 1:a kapitlet: »All jordisk lycka beror af nervsystemets riktiga verksamhet».

F. Björnström.

Helsovänner, tidskrift för allmän och enskild helsovård, utgifven af Dr E. W. Wretling. Årg. 1. Nr 1.

Det är med glädje vi helsa välkommen den första populära tidskriften för helsovård i vårt land. Hygienien eller helsovårdsläran är den yngsta, men måhända den mest lofvande och inom kort säkert den välsignelserikaste af alla läkarevetenskapens specialgrenar. Dess höga uppgift är att bevara helsan, att förekomma sjukdomar och att således göra den egentliga läkekonsten så mycket som möjligt öfverflödigt. Men för att nå detta stora mål måste denna vetenskap nedtränga från lärdomens höjder till okunnighetens dalar och med sina sanningar genomtränga och påverka hela folkmassan, både hög och låg. Denna vetenskap behöfver framför andra populariseras och som ett godt medel härtill helsa vi den ofvannämnda nya tidskriften, hvars utgifvare genom sin föregående verksamhet visat sig väl förberedd för detta företag.

Frågar någon, hvad som innehålles i denna vetenskap, så får han tillräckligt svar i tidskriftens program, som loftar att afhandla frågorna om *mat och dryck*, *njutningsmedlen*, *beklädnaden* till materiel och snitt, *bostaden* med afseende på inredning, uppvärmning, belysning, *barnavårdens*, *uppföstrans*, *yrkenas*, det *äktenskapliga* och *husliga lifvets* samt *själsarbetets* betydelse för vår helsa, beskaffenheten af *marken* på hvilken vi bo, af *luften*, i hvilken vi röra oss, *skolväsendet* och *samfundslifvet*, *lagstiftningen* rörande helso och sjukvården samt om den rådande *sjukdomskonstitutionen* och de åtgärder, som deraf påkallas m. m.

Det nu föreliggande första häftet af *Helsovänner* börjar med några tankvärda allmänna satser om »*Lif och helsa*», hvarvid närmare

förklaras, att »lif är rörelse och verksamhet»; »lif med helsa är ordnad verksamhet»; »lif är kamp för tillvaron»; »lif med helsa är seger öfver fiender»; »helsovårdsläran lär oss att känna vårt lifs fiender; han lär oss att fly dem eller att döda dem, innan de nå oss».

Såsom medarbetare i tidskriften möta oss vårt lands främsta hygienister såsom professor E. Heyman, som i en artikel framhåller skummjölksostens stora näringsvärde i förhållande till dess prisbillighet, och förste stadsläkaren d:r K. Linroth, som gifver goda råd rörande renhållningen i våra landsortsstäder. I »ett litet kapitel om qvinnodrägten» förordar provinsialläkaren J. E. Bergvall varmare och ändamålsenligare underkläder. Derjemte innehåller detta nummer bokanmärkingar och några smärre meddelanden.

För det billiga prenumerationspriset 2: 50 för årgång, vinner man säkert lärdomar, som torde förekomma vida större och ledsammare utgifter på apoteken.

F. Björnström.

Småprat från Köpenhamn.

Köpenhamn i December 1885.

Här nere blåser för närvarande en frisk fläkt, som ibland kommer oss fremlingar att tro oss vara midt i Europa. Det är lif och arbete, och fastän under starkt tryck, rör sig och växer folkmedvetandet i jemn och säker fart.

Men det politiska och merkantila lifvet slukar ej andra intressen. Man är entusiastisk för konst och literatur, och oaktadt till och med målare, bildhuggare, författare och skådespelare klaga öfver dåliga tider, så blomstra ändå de sköna konsterna i Danmarks hufvudstad vackert nog, om också en hop ogräs sticker hufvudet upp bland hvetet och trives bättre än det egentligen skulle.

Vi ha en mängd illustert folk här just nu. En af dagarne hade den norske komponisten *Edward Grieg* en konsert. Salongen var icke fylld. Men nordens största musikaliska namn funnos der ändå. Gamle maëstron *Gades* vackra grå hufvud bemärktes i första rummet; hans lilla sunda och kraftiga figur tar sig alltid bra ut, och hans ögon blickade denna afton speciellt förnöjdt omkring sig eller uppåt, till estraden. *Johan Svendsen* undgår aldrig publikens odelade uppmärksamhet, hvar han än går fram. Han har också något så frappant, energiskt och distingueradt i sin hela personlighet, att man icke kan underlåta att observera honom, och det ehuru han fullkomligt saknar alla yttre artisttecken, långhår och sådant. Redan som europeisk ryktbarhet är han föremål för publikens hyllning, mer eller mindre sysslolösa damers dyrkan och bröders i Apollo afundsjuka. Det är dertill en nästan sydlänsk liffullhet och ungdomlighet, som stämplar hans utseende och väsen, liksom hans rörelser vittna om fysisk kraft och största elasticitet. När han anför en opera eller — kanske i ännu högre grad — när han i konsertsalongen står framför sin orchester, förstär

han att elektrisera, icke allenast sina musici, utan också åskådarna i en oroväckande hög grad. Och hvad som är det bästa af allt, Svendsen förstår att styra och herska. Han har den nödvändiga auktoriteten, tron på sig sjelf, förmågan att få andra att lystra.

Men så *Grieg*. Han synes, bockar och nästan försvinner på stolen framför den stora flygeln. I det första ögonblicket tror man sig ha en student framför sig, så ungdomlig ser han ut. Men i det nästa, när han stryker upp det ljusa, gråsprängda håret från en fårad panna, i det nästa — innan han begynt spela — inbillar man sig, att den lille nervöse, trötte mannen deruppe är en gubbe.

Det svårmodiga uttrycket kring munnen, som oftast är tätt slutet, ger efterhand under spelet vika; han öppnar läpparne liksom först tonerna skulle ge honom lust att andas ut, ser ändtligen upp efter att länge envist ha haft ögonlocken sänkta, och blickar framför sig med ett uttryck, som man icke lätt glömmet.

Grieg som komponist är längesen känd af hela den musikaliska, och jag kunde kanske tillägga, hela den omusikaliska världen. Men han är ej mycket känd som pianist. Och dock hör man sällan ett ädlare spel. Jag ville uppställa hans exekution som den norm, till hvilken vår tids pianospel borde sigta. Allt buller och bång lika bannlyst som omotiverade pianissimoeffekter. Det är icke ett predikande som Bülows, icke ett berusande som Menters, icke en raffinad som Essipoffs spel. Det är den fullödigaste konst, ren och ädel.

Och dock fanns det någon, som hos publiken gjorde Grieg rangen stridig. Det var en qvinna. Hon var hvarken ung eller skön. Och, ehuru sångerska, saknade hon stämma. Och ändå . . .

Fru *Nina Grieg* var, då hon gifte sig med Grieg, en liten vänlig »familjeflicka», som visst aldrig hade drömt sig en framtid som konstnärinna. Hennes bekanta omtala henne från den tiden som en obetydlighet, vid hvilken ingen menniska fäste sig. Och hon har under sitt äktenskap utvecklats till en konstnärinna af rang. Hon sjunger som ingen annan. Man ser en halfgammal dam, något oordnad hår kring ett märkvärdigt litet, vänligt ansigte, stora nästan stirrande öppna ögon och en mager kantig figur. Och när hon faller in med sången efter Griegs små koncisa förspel, fångslar hon genast, ovilkorligt. Det är nästan natursång. Någoting olärdt till och med. Men det är förtjusande. Det är ändock fin konst, ehuru kanhända utan skola. Hon kan icke öfverträffas i »Min unga Brud» och andra Griegska visor. Det älskvärda konstnärsparet, såsom de synas uppifrån estraden, utgöra ett egendomligt kontrasterande helt. Så olika och dock harmoniska. Hennes sjäfullhet liksom ger hans nervösa personlighet behöflig ro. Hennes glädthet sprider ett skimmer öfver det hela. Och man glömmet, att Edward Grieg är som en skugga, sjuklig och eterisk, så det kan göra en ondt; man glömmet allt för att låta sig hänföras af fru Ninas varma tro på skönheten, på lifvet, på ungdomen, på lyckan. Ty man tror med henne på allt detta, då hon sjunger . . .

På första bänken bland åhörarna sitter ett ståtligt par och lyssnar. Han är hög som en kung, och bär sitt hufvud som en sådan.

Mörk och allvarlig, som om han icke för några år sen varit den glada-
ste af Danmarks diktare — nästan aristokratiskt själfträffärdig — ser han
nu icke ut, som om han för icke länge sen varit ung och gjort dår-
skaper, då när han ännu slog den fulltonigaste lyra landet hört på
decennier . . . Det är *Holger Drachmann*. Han har i sitt fädernes-
land varit älskad så som endast en skald, en skald af Guds nåde
kan vara det. Han har varit uppburen som — en primadonna, och
man har svärmat för honom som för en Byron. Den rika vårfloden
af hans ungdomsarbeten har emottagits öfver hela landet som en väl-
signelse — men nu? Den stämman, som ännu i går förstod att tjusa
så som ingen annan, är stum i dag. Kring *Holger Drachmanns*
vackra hufvud är glorian borta, och man betraktar honom ej mer i
den varma sympatiens rosenröda atmosfär här i hans hemland, bland
hans egna.

Och dock — det kan låta som ännu mer oförklarligt, då man
vet, att han, som förr genom sitt oregelbundna, äfventyrliga lif ständ-
digt gaf folk ämne till klander; han, som själf förr roade sig med att
ge »belackarenom rum», att han nu för ett exemplariskt lif, är utmärkt
äkta man och fader, älskvärd umgängesvän, flitig och exemplarisk på
allt vis! Men — hvad har nu vållat denna obegripliga omstämning?
Hvad har kommit glorian att slockna, sympatien att försvinna, in-
tresset att svalna? Det, att han ifrån att ha varit ung, blifvit äldre?
Att han ifrån att ha varit ostadig, stadgat sig? Att han blifvit all-
varlig, med ett ord, att han förändrat sig?

Det är i Danmarks nuvarande politikmakeri nära nog omöjligt
att bevara sin personlighet ren; hur det nu är, så har *Drachmann*
kommit i en obehaglig mellanhand, som aflägsnat honom från forna
vänner. En politisk omsvängning från ett läger till ett annat kan väl
i och för sig inte vara så farlig, men — det har kommit en mycken-
het »vrövl» emellan, som vidgat klyftorna, och nu står *Drachmann*,
om icke ensam, ty han har på sin sida högern, så åtminstone på
sätt och vis isolerad, i det han ovilkorligen är för ung för det gamla,
ehuru han möjligen själf anser sig numera vara för gammal för det
unga och nya.

Drachmann lär sedan några år vara gift med en ovanligt rikt
begåfvad dam; och man tror, att hennes inflytande öfver honom icke
varit så ringa, isynnerhet på det religiösa området och det omslag,
som *Drachmann* gjort äfven der.

När konserten är slut och alla resa sig, synes *Drachmanns* huf-
vud högt öfver alla andras, och ett stycke bakom står en man och
betraktar honom med lifliga, intresserade blickar. Han ser ut som en
grosshandlare, som en rik och bortskämd *Mercuriison*, den der vet,
att hans yttre person är på sista modet, så modern, att »*Boulevard*
des Italiens» inte kunde uppvisa något färskare i herrtoilettväg. Det
är också en ståtlig och vacker man, ungdomlig, ja, jag hade så när
sagt, blomstrande. Damerna omkring honom puffa hvarann' i sidorna
och titta upp på honom som förgätmigejer på en ek — — — »du
— Stine, ved du hvem Sine tror han er, du? Jo du, hon siger, at
Trine og Eline kjender ham godt, og at det er ham, du, ham selv,

Garman et Worses og smaafolkenes fornemme digter, ham fra Stavanger, *Alexander Kjelland*, du!»

Nå, detta är en glimt i en liten konsertsal, intet annat! På nya året få vi se dem alla på närmare håll. I tydligare belysning.

Eder
Ina Lange.

Hvarjehanda i qvinnofrågan.

Sverige: Föreningen för gift qvinnas eganderätt hade Söndagen den 29 november sitt årsammanträde. Sekreteraren tillkännagaf, att under året utkommit 2:dra häftet af föreningens skrifter: »*Om den gifta qvinnans eganderätt. Ny följd*», innehållande: 1) de vid 1884 års riksdag af hrr Wallenberg, Stackelberg, Ekman och Smedberg väckta motionerna angående ändring i giftermålsbalken; 2) lagutskottets utlåtande i anledning af dessa motioner; 3) diskussionen öfver detta utlåtande inom 1:sta och 2:dra kammaren den 30 april 1884; samt 4) En öfversigt af frågans ställning och 5) fröken E. Keys föredrag »Om den gifta qvinnans ställning.»

Svenska qvinnoföreningens (»Karlsborgsföreningen») årsammanträde egde rum den 30 november. Föreningen, som har till syfte »att hos Sveriges folk söka uppväcka och underhålla varm och offervillig fosterlandskärlek», började sin verksamhet i april 1884 samt insamlade under fjoråret: I ledamotsavgifter 4,578 kr. och i frivilliga bidrag 5,143 kr. Föreningens hela behållning uppgick den 31 dec. 1884 till 9,895 kr.; ledamotsantalet samma dag var 4,321. Innevarande års avgifter synas ingå till oförminskadt belopp.

Qvinna medlem af bankstyrelse. Fru *S. Whitlock* har blifvit invald till medlem af Stockholms Folkbanks öfverstyrelse.

Fältskärsbref utfärdades den 16 nov. af Medicinal-styrelsen för *Ida Ellen Nathorst*, som den 4 i samma månad inför förste stadsläkaren aflagt examen för erhållande af rättighet till fältskärsyrkets utöfvande, hvilken rättighet, som bekant, tilldelades qvinnan redan år 1861, men hvaraf blott ett fåtal begagnat sig.

Qvinlig fattigvårdstyrelse. Från Stugun skrives till Jämtl.-P:n: Kommunalstämman härstädes har tillsatt en »biträdande qvinlig fattigvårdstyrelse», bestående af 10 medlemmar, i hufvudsakligt syfte att bidraga till beklädnad af fattiga barn inom skolåldern, och att dermed på samma gång främja en i möjligaste måtto regelbunden skolgång.

Kristliga föreningen af unga qvinnor, som nyligen stiftats på initiativ af fru Andersson-Meijerhelm, hade Söndagen den 13 dec. sitt första möte i kyrkan vid Floragatan, vid hvilket musik, föredrag och diskussioner angenämt omvexlade till kl. 8, då té dracks och bön hölls, hvarefter man åtskiljdes. Föreningens mål är att förena kristliga qvinnor till gemensamt arbete för unga qvinnors bästa i intellektuellt, moraliskt och andligt afseende. För att nå detta syfte hållas

möten hvarje söndags e. m. mellan kl. 5— $\frac{1}{2}$ 9' samt engelska lektioner hvarje onsdag och välläsning, förenad med sömnad, hvarje lördag.

Norge: *Fru Camilla Collett*, den berömda författarinnan och modiga förkämper för kvinnans rättigheter har ej länge sedan utgifvit en bok »Mod Strömmen: ny Række», »som utgör en ny insats i kvinnofrågan». — En annan framstående kvinna, *fru H. Rosing*, har blifvit utnämnd till ledamot i den af regeringen nyligen nedsatta kommittén för folkskolans omorganisation, hvarigenom första steget tagits till den norska kvinnans deltagande i dylika offentliga angelägenheter. — *Qvinnans rösträtt* inför »Norsk kvindesags-forening», se brevet från Kristiania. — *Den nya »frisinnade» studentföreningen* i Kristiania har till sina hedersledamöter enhälligt inbjudit Björnsterne Björnson, Henrik Ibsen, fru Camilla Collett, Alexander Kielland, Jonas Lie och Arne Garborg — hvarjemte den beslutat att inbjuda universitetsprofessorerna att bevista deras sammanträden samt »qvinnosaksföreningens», arbetareakademiens och den liberala föreningens styrelser att inträda som medlemmar i föreningen. Likaledes kunna konstnärer och äfven andra personer af båda könen af föreningens styrelse erhålla rättighet att anmäla sig till inträde.

Tyskland: Vid den allmänna tyska kvinnoföreningens 13:de generalförsamling i Leipzig för någon tid sedan talade *fru Bertram* öfver *arbeterskornas löneförhållanden*. Hon visade huru de eländiga s. k. »hungerlönerna» till och med nedgått och fångarnes arbeten tillåtits ytterligare nedtrycka prisen. »Man kunde med full rätt säga, att arbeterskan i tukthuset hade det bättre än den ärbara qvinnan». Arbeterskefrågan hade dock börjat inslå på en ny väg, sjelfhjelpens. Arbeterskan hade kommit till större medvetande om såväl sin belägenhet som sina rättigheter. Kvinnoföreningarne borde taga denna sak i sin hand och genom bildande af sektioner lemna arbeterskorna råd och hjälp. Målet borde vara: 1) lika lön för lika arbete, 2) fri sjelfbestämmingsrätt, 3) det billiga fängelsearbetets undanskaffande ur marknaden, 4) nedsättande af kommitteer af arbetsgifvare och arbetstagare, 5) fastställandet af en minimilön och 6) qvinliga inspektisars anställande.

England: Vid de sistl. Juni månad i London hållna immatrikulationsexamina för tillträde till universitetet derstädes voro bland 1,100 inträdessökande 150 unga kvinnor. 615 godkändes, bland dem 100 af flickorna. Högsta betyget bland alla 615 togs af en ung dam, vid namn *Jane Rebecca Wishart*, som vann ett stipendium för 2 år om 20 pund st. om året. Ytterligare tvenne pris vunnos af kvinnor och af de 35 studenter, som fått högsta betyget, voro 8 qvinliga. — Universiteten i Oxford och Cambridge pläga hålla s. k. lokalpröfningar för unga damer och gifva dem ett slags mogenhetsbetyg, som i värde blott föga står efter Londoneruniversitetets immatrikulationsbevis.

Qvinnans politiska rösträtt. Denna fråga har under denna valperiod mer än vanligt tagit den allmänna uppmärksamheten i anspråk och synes göra stora framsteg. Valagitationen har bedrifvits med stort nit äfven af

qvinor. Så har en af våra landsmaninnor uppsökts af en sådan qvinnlig valagent och uppmanats att göra allt för att förmå sin man att välja på den liberale och för qvinnans valrätt ifrande kandidaten för distriktet. Ej mindre än 517 (232 liberala, 212 konservativa) parlamentskandidater hafva förklarats sig ämna rösta för att qvinor, hvilka hafva sådan egendom, att med dess besittning följde rösträtt, om den egdes af män, måtte få sådan rättighet sig tillerkänd. Flera qvinor hafva uppträdt som parlamentskandidater, bland dem John Stuart Mills stufdotter, *miss Helen Taylor*, hvilken uppstått sig som kandidat för North Camberwell och rustat sig att ifrigt deltaga i valkampanjen. Men när hon enligt föreskrift framställde sin kandidatur för valförrättaren, nekade han att antaga denna. Miss Taylor har emellertid ingifvit en skriftlig protest och rörelsens förkämpar fortsätta oförskräckt sin agitation. De hafva nu nyligen framställt ett förslag, att drottning Victoria skall fira femtioårsjubileet af sin tronbestigning i juni nästa år med att bevilja sitt eget kön samma politiska rättigheter, som männen så länge åtnjutit. Såsom skäl för denna begäran anföras de, att drottningen regerar på grund af den principen, att qvinor af kunglig börd hafva samma politiska rättigheter och skyldigheter, som män af kunglig börd. Om en person är tronarfvinge, förlorar den icke sina rättigheter, därför att den är en qvinna. Qvinnornas politiska likställighet med män är således fullt erkänd och tillämpad i afseende på qvinnliga medlemmar af konungafamiljen. Men, fortsätta reformens vänner, politisk duglighet, d. v. s. förmågan att förstå politiska frågor och att uppfylla politiska skyldigheter, är icke något privilegium för qvinor af kungligt blod, utan kunna lika väl innehafvas af qvinor af folket. Att gifva dessa rättighet att deltaga i landets angelägenheter skulle därför vara det värdigaste sätt att fira en qvinnlig suveräns jubileum.

Irland: *Vid kongl. universitetet i Dublin* hafva, under den första examensperioden för hösten, 26 unga damer tagit sin första examen. 1884 togo 9 damer den filosofiska graden (blefvo »Bachelors of Arts») och lika många hafva i höst genomgått denna examen; 4 af dem vunno hederspris. Sex stipendier voro föremål för täflan och tre af dem gåfvos åt qvinor, två för att de utmärkt sig i den moderna literaturen och ett för stor skicklighet i matematik.

Holland: *Qvinnlig konservator.* En fröken C. A. Thym har nyligen blifvit utnämnd till konservator vid det internationela konstmuseet i Amsterdam. — *Vid apotekarföreningens* i Holland årssammankomst har en fröken R. Verway från Fiel inlemnadt det bästa arbetet öfver utsatt täflingsämne och äfven vunnit priset.

Belgien: *I flickskolorna i Brüssel*, i hvilka undervisning i teoretisk och praktisk kokkonst såsom obligatoriskt undervisningsämne redan förut blifvit på kommunalstyrelsens föranstaltande införd, få eleverna nu öfva sig äfven i andra hushållsbestyr. Fullständiga teoretiska och praktiska lärokurser i tvätt, blekning, stärkning och strykning ha nämligen blifvit anordnade.

Italien: Den italienska undervisningsministern Coppino har beslutat införa undervisning i *latin* i de qvinnliga lärarinneseminarieerna.

Österrike: Efter förljudande har landtskolrådet i *Böhmen* fattat det beslutet att uteslutande använda qvinliga lärarekrafter vid Böhmens flickskolor (Mädchenbürgerschulen).

Finland: Det i Finland sistlidet år bildade *Konkordia-förbundet*, som afser att »genom stipendier understödja unga qvinnor, som till sjelfförvärf önska skaffa sig härför nödiga kunskaper» har omfattats med ett synnerligen lifligt intresse i hela landet, »från Lappmarken till Hangö, från Åland till Sordavala», och räknar redan 2,073 medlemmar, hvilka i frivilliga gåfvor insamlat ej mindre än 25,010 mark.

* * *

Literaturen i kvinnofrågan har i år inom Skandinavien varit synnerligen rikhaltig. Inom Sverige har jemte *Dagny* framträdt ett af Göteborgs qvinnoförening utgifvet blad »*Framåt*», hvars första nummer lofvar allt godt hvad innehållet beträffar. Särskildt värdefull är Ellen Keys lefnadsteckning öfver den qvinna, Emma Åström, till hvilken *Topelius* skrivit sin af oss här meddelade präktiga sång.

Norges bidrag till qvinnoliteraturen omnämnes af vår Kristiania-korrespondent och tillägga vi här blott ett särskildt förord för fröken Tschudis skrift, samt uttrycka vår glädje att också i henne finna en anhängare af åsigten att ett framdrifvande af qvinnans politiska rösträtt *nu* icke vore önskvärdt.

Danska »kvinde-foreningen» utgifver jemte sin periodiska skriftserie småskrifter rörande olika sidor af kvinnofrågan.

Excelsior, kalender för 1886, redigerad af *Finsk Qvinnoförening*, är en synnerligen tilltalande publikation, utmärkande sig på första bladet med ett inlägg i kvinnofrågan, hvilket knappast har mer än *ett* motstycke, detta gifvet af samma hand för nära 20 år tillbaka. Det är enligt titeln en sång för Finlands första qvinliga fil. magister — men det är innerst något annat och mera, *ett qvåde för kvinnofrågan*, fattad i dess vackraste, ädlaste betydelse, sjunget af den vördade och älskade skaldeveteranen *Z. Topelius* i samma högstämda och innerliga ton, hvarmed han sjöng *Fredrika Bremers* drapa. Tack och ära åt den ädle frisinnade diktaren, som så djupt fattar och så härligt tolkar den nutida kvinnans vidgade uppgift.

Med Frk Åströms medgifvande låna vi (se sid. 22) det sköna qvådet åt *Dagnys* läsare, tilläggande ett varmt förord för den innehållsrika och väl redigerade kalendern, hvilken har en särskild afdelning för uppsatser på finska språket.

I Frankrike har kvinnofrågans organ *La citoyenne* i sitt sista nummer begränsat yrkandet på politisk valrätt till *ogifta* och *enkor*. *La citoyenne* anför åtskilliga märkliga företeelser från yalen, såsom huru valmännen begagnat sina fruar till röstvärfvare, en åtgärd, som vunnit framgång, i män som fruarne varit vackra; huru i Paris en qvinna bedt att få i valurnan nedlägga valsedel för sin man, som vore blind, men blifvit afvisad, hvaremot i ett landsortsdistrikt hustrun till en valman, som sjuknat, utan anmärkning fått votera för honom, m. m.

Från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Cirkulär N:o 2.

Fredrika-Bremer-Förbundets byrå

(Stockholm, 19 A, Lilla Vattugatan, öppen alla söckendagar
kl. 12—2),

hvilken är afsedd att praktiskt arbeta för förbundets ändamål, vill härmed i allmänna drag antyda de olika uppgifter, för hvilka den dels redan nu arbetar, dels i den närmaste framtiden kommer att verka.

Byrån står öppen för personer, som vilja meddela sig med Förbundet.

Byrån lemnar upplysningar om *Förbundets plan för hemstudier* och mottager anmälan af personer, som i detta syfte önska råd eller ledning.

Byrån meddelar underrättelser om det i dessa dagar antagna programmet för *Förbundets sjuk-kassa för lärarinnor och med dem likställda kvinnor* samt mottager anmälan om deltagande i densamma.

Byrån förbereder en *fond för yrkes- och studiestipendier* för kvinnor, i syfte att underlätta deras sjelfförsörjning, för hvilken fond man hoppas, att Förbundet skall få mottaga gåfvor.

Byrån *förmedlar beröringen mellan arbetsgifvare och kvinnliga arbetsökande* inom undervisningens, skrifgöromålens och sjukvårdens områden.

För angifna ändamål finnas å Byrån inskrifningsböcker upplagda; der hållas ock tillgängliga skrifter, författningar, skolprogram m. m. till vägledning för tjänstökande eller kunskapssökande kvinnor.

Byrån anskaffar, enligt regler, som inom densamma hållas tillgängliga och som på begäran meddelas, *råd i juridiska och ekonomiska angelägenheter*, lemnar upplysningar om utöfvande af *kvinnans lagliga rättigheter*, besvarar förfrågningar rörande *helsovård* m. m.

Byrån har till uppgift att, om anledning dertill gifves, samla uttalanden i viktigare frågor.

Byrån meddelar äfven råd för *bokinköp* och bildande af *läseföreningar*.

För utförande af dessa sina uppgifter har Fredrika-Bremer-Förbundet försäkrat sig om biträde af erkänt sakkunniga personer.

Byråns förmedling lemnas åt Förbundets medlemmar, i vissa fall kostnadsfritt, i andra mot minsta möjliga ersättning; — åt icke medlemmar mot billig afgift, i mån som ärendet kräver tid och kostnad.

* * *

Förbundets medlemmar och ombud samt andra intresserade personer behagade anmäla till Förbunds-Byrån personer, hvilka anses lämpliga att kallas till medlemmar, samt der requirera program och stadgar m. m.

Ledamot betalar en inträdesavgift för en gång af 3 kronor och en årsavgift af 3 kronor. Den, som på en gång erlägger 30 kronor, varder ständig ledamot.

Förbundets tryckta meddelanden för 1885 tillhandahållas på Byrån, så vidt tillgång finnes, till ett pris af 20 öre.

Äfven andra ströskrifter i ämnen, som tillhöra Förbundets uppgift, formulär till förfrågningar m. m. kunna requireras från Byrån.

Skriftliga förfrågningar skola åtföljas af postmärken för svaret.

Byrån tillhandahåller äfven

Förbundets månadsblad

DAGNY.

Bladet utkommer med 1 à 2 ark för hvarje månad. (Se vidare anmälan å omslaget af dess första nummer.)

Priset å hel årg.: För medlemmar 2,50, för andra 4 kr.

Byrån tillhandahåller *presentkort* å Dagny samt meddelar upplysningar rörande *bladets spridning*, för hvilken Förbundet hoppas, att så väl dess medlemmar som andra vänner af en väckande och underhållande läsning må *kraftigt medverka*.

Skulle månadsbladet få så stor utbredning, att dess kostnader fullt tackas af prenumerationsavgifterna, varda tvenne större penninggåfvor, afsedda att betrygga bladets utgifvande, enligt gifvarnes förordnande öfverflyttade till den blifvande stipendiefonden.

Byrån upplyser om erbjuden ersättning för prenumerantsamlare. (Se vidare Dagnys anmälan.)

Ifrågasatta möten. Inom Förvaltningsutskottet är i fråga satt att sammankalla Fredrika-Bremer-Förbundet till ett *allmänt möte* i sommar; och bör man hoppas, att förslaget bifalles, att åtgärd vidtages för erhållande af nedsatt resavgift på statens jernvägar för deltagare i mötet, att medlemmar uppmanas insända förslag till öfverläggningsämnen, m. m. Närmare om denna viktiga sak torde Dagny hafva att meddela i sitt Februarinummer.

Ett *lokalmöte* af förbundsmedlemmar inom Stockholm kommer att ega rum i Januari månad för meddelande af årsberättelse, m. m.

Från P. A. Norstedt & Söners förlag finnas
i bokhandeln att tillgå:

Esaias Tegnér's Samlade skrifter. Jubelfestupplagan.

Utgifven i sju band, af hvilka det sista i dessa dagar utkommit, innehåller denna upplaga, förutom allt hvad som redan i "Nationalupplagan" och "Efterlemnade skrifter" varit publicerad, äfven en mängd af skaldens hittills otryckta alster. Pris för hela verket: häft. 41 kr.; elegant inb. 65,50; d:o med guldsnitt 72,50.

Sveriges Medeltid. Kulturhistorisk skildring af *Hans Hildebraod*. Del. 1 varder fullständig i sex häften, af hvilka fem hittills utkommit (pris 14,50) och det sjetta är under tryckning. Af del. 2 äro tvänne häften utgifna (å 3,50 och 2,50).

Sveriges politiska historia under konung Gustaf III:s regering. Af *C. T. Odhner*. Första delen (1771—1778). Pris 8 kr.

Medelhafsskizzer. Dagboksanteckningar under en resa i Norra Afrika, Turkiet och Grekland år 1884 af *H. Wachtmeister*. Med teckningar af *F. von Dardel*. Pris: häft. 5 kr.; elegant inbunden 6,50.

Turistminnen. Dagboksanteckningar under resor i Egypten, Alger, Spanien, Canariska öarne, Madeira m. m. af *H. Wachtmeister*. Pris: häft, 3,75; elegant inbunden 5,25.

Ivan Turgenjef's noveller. Öfvers. från ryskan af —*k*—. 1. Susanna Ivanovna, 1,50. 2. Rudin, 2 kr. 3. Elena, 3 kr. 4. Landtlif, 1,50. 5. Andrej Kolosof. Steppens Kung Lear, 2 kr.

Den teologiska vetenskapen. Dess förhållande till filosofien och öfriga vetenskaper. Dess egna inre förgreningar. Dess historiska utveckling. Af Prof. *P. Eklund*. Pris 3,75.

Ur författarens inledning:

»Hvad titelbladet angifver såsom denna skrifts innehåll, plägar sammanfattas under namnet teologisk encyklopedi. Med flit är denna öfverskrift undviken. Den har en viss lärd klang, som möjligen skulle kunna ingifva allmänheten den föreställning, att det som här föredrages endast och allenast skulle vara ämnadt för fackmän och lärare, men icke jemväl kunna njutas af den djupare tänkande allmänheten. Vi hysa den förhoppning, att arbetet kan ej blott erbjuda helsosam läsning för presterskapet utan öfver hufvud för alla dem som hafva lust att vinna någon kännedom derom, hvad från den teologiska vetenskapens egen ståndpunkt kan låta sig höra till försvar för dess mångenstädes så hejdlöst angripna rätt och ifrågasatta värde.»

Mönsterbok för slöjdundervisningen i hem och skolor.

Efter gamla nordiska allmogearbeten samlad och utg. af Tidskr. för hemmet, under medverkan af »Handarbetets vänner». Två band, innehållande mönster för enklare konstväfnad, konstsoem, spetsarbete, träskärning m. m. Med inalles 34 plancher. Pris: kartonerad 2,30; inb. 3,10.

Den qvinliga hemslöjden i Sverige, dess nuvarande ståndpunkt och vilkoren för dess höjande. En studie utg. af Tidsskrift för hemmet, under medverkan af »Handarbetets vänner». Med 3 mönsterblad. Pris 1,50.

Läslära till bruk i hem och skolor. Af *S. Adlersparre*. Med 24 träsnitt. Pris kart. 1,25.

Ungdomsvännen, vald läsning för ungdom. Detta arbete är utgifvet i *25-öres-häften*, af hvilka hvart och ett för sig utgör ett afslutadt helt. Inalles äro nu 50 häften tillgängliga, fördelade på fem serier sålunda:

- Ser. 1. Religiösa betraktelser, under redaktron af *J. Bäckman*, 5 häften;
» 2. Små berättelser, red. af *J. Bäckman*, 5 häften;
» 3. Ur svenska historien:
A) Forntid och medeltid, red. af *H. Wieselgren*, 10 häften;
B) Nyare tiden, red. af *P. O. Bäckström*, 10 häften;
» 4. Uppsatser om den organiska naturen, red af *S. Almquist*, 10 häften;
» 5. Uppsatser om den oorganiska naturen, red. af *K. Lindeberg*, 10 häften.

Hela samlingen, inbunden i tio fina clothband, kostar 16 kr. Hvarje band särskildt (inneh. 5 häften af samma serie) 1,75.

Stor prisnedsättning.

Af

NYTT JURIDISKT ARKIV

Afd. I. Tidskrift för **lagskipning**,

Afd. II. Tidskrift för **lagstiftning**,

utgifvet af **G. B. A. Holm**,

erhållas hädanefter i mån af tillgång,

de *tio första* årg. (1873—1883) af *afd. I*, hvilka årgångar kostat i bokhandeln 100 kr., och

de *åtta första* årg. (1876—1883) af *afd. II*, hvilka årgångar kostat i bokhandeln 44 kr.,

till nedsatt pris: *femtio* (50) kr. för de *förre*

tjugutvå (22) kr. för de *senare*

vid requisition omedelbart hos *Expeditionen för Svensk Författningssamling*. Hvarje årg. för sig kostar: af *afd. I*. 6 kr. och af *afd. II*. 3 kr. 50 öre. Liqviden erlägges kontant vid requisitionen eller ock uttages medelst postförskott eller jernvägsefterkraf. Fraktkostnad drabbar requirerenten.

Register till de sex första årgångarne (1874—1879) af tidskriftens *första* afdelning, hvilket i bokhandeln kostat 2 kr., säljes i förenämnda expedition till pris *en* (1) krona under enahanda vilkor i öfrigt, som gälla vid köp af tidskriftens ofvan nämnda årgångar.

Tidskriften utgifves fortfarande, *afd. I* i 12 häften årligen till pris af 10 kr. i bokhandeln och 9 kr. å posten samt *afd. II* i 4 häften årligen till pris af 5 kr. 50 öre i bokhandeln och 5 kr. å posten. I *hufvudstadens boklådor* gälla enahanda pris, som vid prenumeration å posten, derest kontant liqvid erlägges före den 1 Juni.

Anmälan.

Dagny skall verka för Fredrika-Bremer-Förbundets ändamål: »en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt så väl som i socialt och ekonomiskt hänseende».

Hon skall alltså företrädesvis behandla sådana ämnen, hvilka tillhöra Fredrika-Bremer-Förbundets program, samt tillika lemna öfversigter af kvinnofrågans framsteg i utlandet.

Hon skall redogöra för Förbundets verksamhet, meddela hygieniska och ekonomiska notiser, underrättelser om hemstudier, stipendier och sjelfhjelpsöreningar, uppgifter om arbetsökande och arbetsgivare äfvensom om nya utvägar till arbete och förvärf m. m.

Derjemte vill **Dagny** uppmärksamt följa den nyare inhemska litteraturen, särskildt sådana dess alster, hvilka beröra sociala och sedliga frågor samt i mån af utrymme lemna öfversigter af viktigare literära företeelser i främmande länder.

Vidare skall hon meddela kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, förteckningar öfver nyutkomna böcker och musikalier samt öfver märkligare artiklar i sociala och literära ämnen, hvilka förekommit inom den dagliga pressen m. m.

Slutligen vill **Dagny** gerna mottaga insända kortare uttalanden af olika åsikter i frågor, som tillhöra Förbundets område, samt öppna en afdelning för korrespondens emellan sina läsare i lättare eller allvarligare ämnen.

* * *

Dagny skall utkomma med 1 à 2 tryckark för hvarje månad och skall tillsvärdare utgifvas under ledning af **S. L—d Adlersparre** med bidrag af för saken intresserade personer, bland hvilka här må särskildt nämnas:

Victoria Benedictson (sign. Ernst Ahlgren),
Ellen Fries, Filosofie Doktor,
Anna Sandström (sign. Uffe),
Ernst Beckman, Literatör,
Hans Hildebrand, Riksantikvarie,
Seved Ribbing, e. o. Professor.

Priset för hel årgång blir:

För medlemmar af Förbundet..... kr. 2,50.
För icke medlemmar..... » 4,00.

DAGNY ber att blifvande prenumeranter ville med första anmäla sig, på det att upplagans storlek må kunna bestämmas.

Förbundsmedlemmar prenumerera å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 19 Lilla Vattugatan, personligen eller medelst postanvisning.

Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels (inom Stockholm) på Förbundsbyrån, dels äfven hos hrr Bokhandlare.

Prenumerantsamlare, hvilka till Red:n insända bevis från vederbörande postanstalt, att prenumerationsafgift för 6 exemplar blifvit af dem betald, erhålla efter eget behag antingen ett friexemplar eller 2 kr. 50 öre i provision.

Presentkort å månadsbladet för 1886 finnas att tillgå å Förbundets byrå.

Red:n vill påpeka, att annonsafdelningen lämpar sig särskildt för sådana tillkännagifvanden, som stå i samband med Förbundets uppgifter. Annonspriset är 15 kr. för hel sida samt 30 öre pr petitrad.

* * *

Då Dagny sålunda vill söka förena ett rikhaltigt innehåll med stor prisbillighet, så vågar man hoppas, att hon skall möta vänlig uppmuntran och lyckas att leta sig väg till hvarje hem, der man deltagar för kvinnans framåtskridande och der högre allmänna intressen vunnit en fristad.

Särskildt uppmanas på det varmaste Förbundets alla medlemmar och vänner att för detta ändamål vara verkamma, hvar och en inom sin krets.

Hemstudier.

Ledning för hemstudier inom olika ämnen lemnas af Fredrika-Bremer-Förbundet. Ledningen innefattar

- 1) Allmänna råd eller anvisning rörande litteratur. Afgift 1 kr.
- 2) Studieplan. Afgift 1 kr.
- 3) Råd och fortsatt ledning, hvarvid lärjungen har rätt att hvar fjortonde dag insända en skriftlig uppsats och förfrågningar. Afgift för halfår för hvarje ämne 15 kr.

Närmare upplysningar meddelas af Fredrika-Bremer-Förbundets byrå.

